

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה ט' (תשפ"ה)

אוצר פניני גאונות הדורות והחסידות

♦ בשלח ♦

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר הקדוש המבואר

הכתב והמכור

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נדריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצידא זיע"א

יד | אמונת צדיקים
יסוד בעבודת ה'
מילתא חדת"א

יב | קריעת ים סוף לשעה ולדורות
נציץ אורה חסדי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

ב | מי שמרבה לאסוף ממוץ
לא יתפנה לעסוק בתורה
אוצר פניני החסידות

העלונים: פניני אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • מכתלי בית הדין • מגדנות

נושאים בפרשת בשלח

מקור השפעת הפרנסה

ארח לחיים

רבי אברהם חיים מזלוטשוב זיע"א דרו השפעת הפרנסה היא למעלה משכל האדם

אינו דומה ישועת אדם, אפלו מלך גדול, ברצונו להיטיב לאדם אחד, לישועת ה', שישועת אדם, תכף כשגמר להיטיב נפסק הטובה, אבל ישועת ה' לעמו בית ישראל אין טובתו נפסקת לעולם, שהוא חי וקיים לעולם, ובזמן הטובה שעשה נתגלה הארה ראשונה ונמשך לבית ישראל הארה מהתגלות הראשון מטובה וישועה ראשונה וכו'.

וכן בכאן בנס הפן שהיה ממטיר להם לחם מן השמים, צוה השם יתברך למלאות העמר ממנו מן, שהיה הנס למשמרת לדורותם ולא יפסק הטובה לדורות, כשיראו הלחם אשר נתן להם ה' מן השמים, כמו שנאמר 'למען יראו את הלחם אשר האכלתי וכו'.

וכן הוא בכל פרנסת האדם וכל הברואים, שהוא זן אותם בכל יום ויום ממש מטובתו, ומכין מזון לכל בריותיו אשר ברא ברצונו וחסדו.

ואל יעלה בדעת האדם לומר כחי ועצם ידי עשה זאת, בראותם פמה בני אדם יגיעים מאד ואין להם ספוקם, ואף גם דבר זה לא בזכותא תליא, כמו שאמרו (מועד קטן כח.) בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא אלא במלא תליא וכו', רצה לומר שהם למעלה מהעולמות ולמעלה מהשגת האדם וכו'.

על פן אל יעלה בדעת האדם להתבונן ולהתחכם איך למצא טרף ומזון, כי אי אפשר להשיג זאת בשכלו, שבא מן העולם שהוא למעלה מן השכל, ומחמת שאנחנו בעולם הזה מלבשים בלבוש עולם הזה וכו', אנחנו צריכין לעשות איזה פעולה גשמיות גם פן, כמו שנאמר (ראה דברים יד כט) וברכתיה בכל אשר תעשה'.

אבל לא להאמין חס ושלום בפעולה גשמיות, אלא להאמין שהוא יתברך זן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כנים ברצונו וחסדו, ולהתפלל תמיד על מזונו וצרכו וחסרונו, ולצפה לישועת ה' שייכין לו פרנסתו במעט בעולם הגשמיות שהוא עושה, כי הוא הזן ומפרנס לכל, והאכילם במדבר לחם מן השמים בלי שום טרח ויגיעה למאמינים בו וכו'.

וזהו למעו יראו את הלחם (טו לב) - כלומר שיהיו תמיד דבוקים בחכמה שהוא נקרא ראיה, וימתינו שם ויצפו לתשועת ה' שייבא להם מזונם מהעולם אשר הוא למעלה מן חכמה.

וכראותם את הלחם אשר ירד להם מן השמים, או שיאמרו בכל יום פרשת הפן, בזה ימשיכו את הטובה שעשה השם יתברך במדבר בכל יום ויום, רק שיאמינו באמת שהוא זן ומפרנס לכל ומכין מזון לכל בריותיו מן העולם אשר הוא למעלה משכלו.

מי השילוח

רבי מרדכי יוסף מאיזביצא זיע"א עם ישראל דבוקים במקור ההשפעה עצמו ללא לבוש וגון

אמה הישראלית אשר הם חלק השם יתברך, הם דבוקים בחיים פשוטים בלי שום לבוש, ויונקים ממקור חיים ההוא, וכמו שהשם יתברך מפשט מפל מדות ומכל גון רק פשוט בתכלית הפשיטות, פן ישראל הם במקור חיותם אין אחיזתם בשום גון ולבוש וכח, הן בחכמה, הן בהתנשאות או בעשירות, בלתי בה' לבדו.

אבל האמות יש להם לכל אמה ואמה איזה כח וגון אחר, אשר מזה ימשך כח חיותם ובהם הם נאחזים, כגון בכל פחם הוא בהתנשאות, ופולשתים פחם במה שכל אחד מהם יבקש תחבולה עד אשר ימצא סבה לפרנסה, או חכמה ידוע או מלאכה, אשר יהיה בטוח לבו כי יהיה לו במה להתפלל. וענין מואב וקלפתם הוא תקיפות, שהוא חזק בדעתו מכת אכילות, ושאר דברים כאלה המחזיקים ומרחיבים הדעת [וכו'], וכן שאר האמות כל אחד לפי דרכו.

והנה השם יתברך פזר את ישראל לבין האמות, והוא כרי שיהיו בין הפחות ההם, והם יתבררו ויצרפו ויתלבנו באלו הפחות, ולא יפנו אליהם, ורק בה' ישימו בטחונם.

ולעתיד כשהשם יתברך יגאל אותם אז יתן להם כל הפחות שבררו עצמם בהם, והיגו התנשאות של בכל, וטובת עשירות שנמצא בפולשתים, והרחבה של מואב, וכן בלם יתן להם בעבור הצער שסבלו מהנסיונות שהיה להם בגלות.

אך כאשר ישע השם יתברך אלו הטובות בין ישראל, אז יהיה מלאים קרשה, וגם יהיה בלי גבול, שבישראל יהיה מהשם יתברך, כי באמות העולם כל הטובות הם בשעור וקצבה, אבל בישראל יהיה בהשגחות השם יתברך, ממילא יהיה בלי גבול מאחר שהשם יתברך הוא בלתי גבול (ד"ה נכח):

מאור עינים

רבי מנחם נחום מטטרנוביל זיע"א גם היום יורד לכל אחד ואחד מזונו משמים על ידי התלבשות השכינה באיזה סבה מן הסבות

השכינה כביכול מצמצמת את עצמה לתן מזונותיהם של ישראל על ידי איזה סבה מהסבות, והשכינה כביכול מתלבשת בתוך אותה הסבה לזון ולפרנס כל אחד ואחד מישראל לפי מזונו וטבעו. וזהו מזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא (מועד קטן כח.), והוא מזל, א"ל"ף עילאה, שהשכינה מתלבשת בו לזון כל אחד ואחד מישראל.

וזהו 'אל תלחם את לחם רע עיני' (משלי כג ו), כי באמת הלחם יורד מן השמים ממקום קדוש, כאמור, על ידי התלבשות השכינה בסבה מן הסבות וכו'. וזהו 'קח צנצנת אחת' - פרוש, כי באמת למה נקרא שמו מן, 'כי לא ידעו מה הוא', שהוא רוחניות עליון יורד מן השמים. וגם עתה היום הזה יורד מן השמים לכל אחד ואחד מזונו כאמור, על ידי התלבשות השכינה באיזה סבה מן הסבות, רק שברור המדבר ירד מן השמים בלי שום התלבשות באיזה סבה, ועתה נתלבש לפי הסבה וכו'.

וזהו למעו יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם במדבר (טו לב) - שידעו שהייתי נתון במדבר בלי שום התלבשות והתפסות באיזה סבה, לכן גם עתה שנתלבש ונתפסה באיזה סבה מן הסבות, ידעו ויבינו כי זהו הלחם בעצמו שיוירד מן השמים, ובהן:

אור המאיר

רבי זאב וולף הלוי מז'טומיר זיע"א ירידת המן והפרנסה מהשמים בכל דור כפי ערך בטחונו

מי שיש בו מדעת קונו, לכבו יבין אשר בכל דור ודור עדין יש בחינת מן לכל

פרשת בשלח

'כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה' (דברים ח יז), אלא העקר שישים בטחונו בה' ויאמין שהוא ה' והמפרנס, וזוהי פונתם (פסחים נד:) 'אין אדם יודע במה משתכר', כי צריך לשים בטחונו בה' והוא יעזרהו.

וכן היה בקריעת ים סוף, כי היה הים מלפניהם ומצרים מלאחריהם, ולא ידעו לשית עצה בנפשם אנה יפנו לעזרה, אלא שמו עיניהם לשמים והאמינו בה', ואם כי קשה היה מפני הקטרוג, בזכות האמונה נושעו, כן גם בפרנסה, אם כי קשה ואין עצה, עם כל זה בזכות אמונה נתפרנס בכבוד וברוח, אף כי קשה הדבר עם כל זה יעשה בקריעת ים סוף (פרשת בשלח תרע"ד):

חמרא טבא

רבי אברהם שמוחה מבראנוב זיע"א

שמירת הדבור גורמת השפעת הפרנסה

לצורך השפעת הפרנסה העקר לשמר דבורו, כמו ששמעתי מצדיק אחד זצ"ל, שפרש (תהלים מט יג) 'נמשל כבהמות נדמו' על דרך אומנם ו"ל (כ"ב ט) פרנסני ככלב וכעורב, שאף שהאדם לפי מעשיו אינו ראוי לזה אף השם יתברך ברחמי מפרנס כל אחד על כל פנים כמו שמפרנס הבהמות והחיות.

אמנם אמר הכתוב 'נמשל כבהמות', להיות פרנסתו על כל פנים כמו לבהמות, על זה אמר הכתוב 'נדמו', כי הבהמות אינם פוגמים דבורם ולשונם (פרשת בשלח):

אפשר לרמוז על כל העוסק בתורה דצריך להיות בטחונו בה' יתברך, ולא יהיה להוט אחר קבוץ הממוץ, שיחשב בדעתו לומר כשיהיה לו ממון ויהיה מזונו מצוי בידו אז יהיה לבו פנוי לעסק בתורה, דעל זה אמר התנא (אבות פ"ב מ"ד) ואל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה. אלא ישים בטחונו בה' ויאמר הכל בידו יתברך, ומה שראוי לי 'בוא לי, והעקר היא עבודת ה'. ואם לא יתהלך בדרך זו, אי אפשר לו לעסק בתורה.

הרמז בפסוק

וזהו שאמר הנני מטמיר לכם לחם מן השמים, כלומר, צריך שתדעו שהפרנסה תלויה בידו, והטרחא יתרה שטורחים בני אדם היא לחנם, וזהו הנני מטמיר לכם לחם מן השמים, אני הוא המטמיר והפרנסה היא בידו, ולכן העם לא יהיו להוטים לאסוף הממוץ, רק יבטחו בה' ויצאו ולקטו דבר יום ביומו, ובזה יהא נכר הילד בתורתו אם לא, דאם יבטחו בה' בזה יבואו לעסק בתורה כראוי, ואם לאו, ודאי יתבטלו מן התורה, וזהו הילד בתורתו **אם לא**:

גנזי ישראל

רבי ישראל מטטורטקוב זיע"א

השם בטחונו בה' ומאמין שהכל מידו יתברך יתפרנס בכבוד וברוח

אמר ה' אל משה הנני מטמיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילד בתורתו אם לא (טו ד).

אחד ואחד מישראל, כפי בחינתו ועצם הכרתו טועם טעם מן בפרטי מאכליו, וזה לך האות דברי רש"י (טו לה) העוגות שהוציאו ישראל מצרים טעמו טעם מן [וכו']

שהתורה היא תמידיות וישנה בכל אדם ובכל זמן, וממילא ראוי להיות מצד הסברה אמונה תקוע בקרב לב כל ישראל, שגם עתה עודנה לא נפסק עגן הורדת המן, ולכל אחד ואחד מישראל יורד מן כפי ערך בחינתו וטרפו, וזהו די פרנסתו מאיזו סבה שהוא מפרנס את עצמו עם אשתו ובניו.

ואולם בעבור זאת אשר לבם לא נכון עם ואין להם חלק בבינה, המה עדין במצור ים החקמה בלי התפשטות הדעת, ונדמה בעיניהם כאלו חקמתם עמדה להם, וכל אחד ואחד אומר חקמתי עמדה לי להתעשר, וכחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה, וסובר בהעדר סבת מסבותיו שהשיג מחקמתו די מחסורו היה מת ברעב. ואף לא יעטו כמעיל בשתם לתלות הכל בסבות, ולעזו במעוז השתדלותו להגיע מחוז חפצו, ולא מאת ה' היתה זאת וכו' (בפסוק ויאמר משה):

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

מי שמרבה לאסף ממון לא יתפנה לעסק בתורה

ויאמר ה' אל משה הנני מטמיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילד בתורתו אם לא (טו ד).

פרשת בשלח

כי ישלח לך ה' את הישועה מן השמים בדרך שהיה במצרים [וכו'].

הרמז בלשון הפסוק

וזה שאמר הקרא 'ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים פי קרוב הוא פי אמר אלקים פן ינחם העם ובראתם מלחמה ושבו מצרימה, וינחם את אלהים את ה' את העם דרך המדבר ים סוף, ושם לא היתה דרך ישועה מצד הטבע, והיו מכרחים להגיע לברגת בשחון ואמונה, ואז יחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים'.

וזה שאמר הכתוב (דברים טו א) 'למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי

והנה הישועה באה לאדם כשהוא שם כל מבטחו בה', ולבו מלא אמונה בישועתו, ואין לו שום עצה ותקנה מדרך הטבע, ואז באה ישועת ה' בדרך עין, והאדם רואה עין בעין את ההשגחה הפרטית.

וכדברי הבעל בינה לעתים (דרוש כד), שכתב על הפסוק (דברים ז יז-יח) 'כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם זכר תזכר את אשר עשה ה' אלקיך לפרעה ולכל מצרים', כשהאדם יראה שמצד הטבע אין שום דבר להנצל, ועין שרבים הם הגוים ואין אפשרות לישועה מצד הטבע, אז ירחם ה' אלקיך עליך ולא תירא מהם,

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים פי קרוב הוא כי אמר אלהים פן ינחם העם בראתם מלחמה ושבו מצרימה, וינחם את אלהים את העם דרך המדבר ים סוף (יג יז-יח)

ברפת שלמה

רבי שלמה חנוך מרדומסק זיע"א

כשאינו לאדם עצה ותקוה ושם כל מבטחו בה' זוכה לישועת ה' בדרך עין

הנראה דהנה האדם יש לו חלק אלקי ממעל, ועליו לדעת שכל מעשיו ומקרוי בהשגחה עליונה, כדברי חכמינו ז"ל (חולין ז:) אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה.

שנולדו בקשי הגלות המר, בתכלית החשך, פידוע שקודם עלות השחר נעשה החשך גדול יותר ויש חשך גדול יותר לישן – הנה אצלם דוקא יהיה הפירושו תחלה, כמו שכתוב 'מפי עוללים ויונקים יסדת' עז' (תהלים ח א).

על ידי למוד התורה של ילדי ישראל במסירות נפש מתבטלים האויבים מבית ומחוץ

כשהיה כבוד קדשת מורי וחמי אדמו"ר ברוסא בשנת תרפ"ו, דבר במאמר את תכן הענין ד'מפי עוללים ויונקים יסדת' עז' – 'להשבית אויב ומתנגם', שדוקא 'מפי עוללים ויונקים', הלומדים תורה בזמן שאין מניחים ללמד, מהם דוקא נעשה 'להשבית אויב ומתנגם', האויב מבית, וממילא מתבטל גם האויב שמבחוץ.

מילדים אלו יצמח דור הגאולה

ולכן 'הם הפירושו תחלה'. וכמו במצרים, הנה גם בילדים אלו צריך להתקנים ויניקתו דבש מסלע ושמן מחלמיש צור': **'דבש' ו'שמן'** – הם רזין דאורייתא. הם לומדים גליא דתורה יחד עם פנימיות התורה. בזמן שישנם רבוי העלמות והסתרים, אין הם מתפעלים, ולומדים נגלה וחסידות, ומחברים שניהם יחד. מילדים אלו יגדל דור הגאולה, והם הפירושו תחלה.

משה ישיר לעתיד לבוא עם כל ישראל אולם ילדי קשי הגלות הם אלו שיכירו תחלה את הבורא

ועל זה נאמר 'אז ישיר משה', שר לא נאמר אלא 'ישיר', לשון עתיד, מפאן רמז לתחית המתים מן התורה (סנהדרין גא), שמשה, גואל ראשון וגואל אחרון, ישיר גם אז עם כל ישראל ישירה.

משה ישיר זאת עם כל ישראל, אבל מי יהיו 'הם הפירושו תחלה' – הילדים שהיו בחשך הגלות, בעקבתא דמשיחא, ולא התפעלו, ולמדו תורה מממה', גליא דתורה ופנימיות התורה, 'מפי עוללים ויונקים' – יסדת' עז' (ח"ב ע' 519-520):

ותצאן כל הנשים אחריה בתפנים ובמחלת

(טו ב)

ישא ברכה

רבי שאול ידידיה אלעזר ממזד"ץ זיע"א המצוי בצרה ומשורר על היסועה העתידה לבוא עליו מבטח שישוע על פי דברי אבי אדוני מורי ורבי זצוק"ל על הפסוק (תהלים קו מד) 'וירא בצר להם בשמעו את רנתם', דקשה דהוי ליה למימר בשמעו את צעקתם, וכי בעת צרה משמיעים רנה.

ובדרך צחות יש לרמז עוד עבד"ו עם האותיות גימטריא כול"ל, פרוש אברכי הכולל, שעל ידי שמנצלים העת שלומדים בכלל לעסק בתורה, על זה שפיר יתכן לשון 'ישיר', דהינו לעתיד, שגם לעתיד יזכו לומר שירה על כף, כי על ידי זה ירגישו חיות שיהיה ביכלתם להחזיק מעמד גם בשנים הבאות כנ"ל (דברי חיווק לאברכי הכולל - יום ד' בשלח תשמ"ה):

זה אלי ואנוהו (טו ב)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

בקריעת ים סוף היה כל אחד ואחד מראה באצבעו ואומר זה אלי ואנוהו בחינת גבואה

ביציאת מצרים, בקריעת ים סוף, איתא במדרש (שמו"ר כג טו) ש'היה כל אחד ואחד מראה באצבעו ואומר זה אלי ואנוהו'. כלומר, שאז היה אלקות בגלוי, עד שכל אחד היה יכול להראות באצבעו ולומר 'זה', שהוא ענין של גבואה, פדאיתא באגרת-הקדש שהנבואה היא ראיה בדומה לראיה מוחשית בעיני בשר.

הילדים שנולדו בקשי הגלות הכירו תחלה את הבורא על הים

ועוד מצינו (סוטה יא: שמו"ר א יב) ש'הם הפירושו תחלה'. הילדים שנולדו בשעבוד מצרים, ולא ידעו אודות אפן אחר – עליהם נאמר 'ויניקתו דבש מסלע ושמן מחלמיש צור' (דברים לב א), שעשו להם מלמעלה שני עגולים, אחד של דבש ואחד של שמן, ומהם נזונו, ומהם גדל דור הגאולה.

ובשעת יציאת מצרים וקריעת ים סוף, כשהיה גלוי אלקות במוחש ו'כל אחד ואחד מראה באצבעו ואומר זה' – הם הפירושו תחלה, ילדים אלו שנולדו בקשי הגלות.

לעתיד לבוא יהיה גלוי יותר מיציאת מצרים

על הזמן דלעתיד לבוא נאמר 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות' (מכה ז טו), כלומר, שגם אז יהיו הגלויים דיציאת מצרים, ולמעלה מזה, כי בשעת יציאת מצרים נאמר פעם אחת 'זה' – 'זה אלי ואנוהו', ולעתיד נאמר ב' פעמים 'זה' – 'הנה אלקינו זה'. זה הנה קוינו לו וגו' (ישעיה כה ט).

גם לעתיד הילדים שנולדו בגלות יכירו תחלה את הבורא

וכשם שביציאת מצרים הם הפירושו תחלה, הילדים שנולדו בשעבוד מצרים – כמו כן בהגילוי דלעתיד, שהילדים

חייך', שתמיד יזכר האדם שישועת ה' באה כמו בימי יציאת מצרים, מתוך בטחון ואמונה שלמה בישועת ה' כנ"ל:

וייראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו, אז ישיר משה ובני ישראל וגו' (יד

לא - טו א)

דרשות תורת מרדכי

רבי מרדכי מוויז'ניץ מאנסי זיע"א

חשיבות השקיעות בלמוד התורה בשנות האברכות הראשונות

ואפשר לבאר בשקדים מאמר הכתוב 'חנף לנער על פי דרכו גם פי זקין לא סור ממנה' (משלי כב ו), שעל ידי שמחנכים ומרגילים אותו מקטנותו, אזי הרגל נעשה טבע, ולא יסור ממנה גם בזקנותו כשכבר לא יחנכו אותו, מאחר שהשרש היטב בקרבו ותמיד יתנהג בדרך זה.

ודבר זה שייך לאו דוקא לענין החנוף שקבל האדם מאביו ורבו, אלא גם במה שהאדם מחנף את עצמו.

כלומר שאם בתקופת זמי נעוריו בשעה שיש לו האפשרות שתהיה תורתו אמנתו, מנצל הזמן ומשקיע את עצמו לגמרי בלמוד התורה, אזי מועיל בשבילו גם לשנים הבאות, שאפלו יהיה מכרח לעזוב כתלי בית המדרש, בכל זאת התורה שלמד בנעוריו תעמד לו למשך כל ימי חייו, כמו שנאמר 'בהתהלךך תנחה אתך בשכבך תשמר עליך וכו'' (שם ו כב).

ובפרט אברכים בתקופה שלאחר החתונה, שיש לתורתם חשיבות יתרה, שאפשר להם ללמד תורה בטהרה (ראה קידושין כט), וכשזוכים לקדש עצמם ולומדים בקדשה וטהרה, הרי תורה פזו חשובה מאד ותועיל להם על כל ימי חייהם.

הרמז בלשון הפסוק

והנה עקר שמחתו של כל אחד מישראל היא כשזוכה לעשות רצון הבורא לעסק בתורה ובמעשים טובים, ורק על זה ראוי לו לומר שירה.

וזהו שמרמז הכתוב ייראו העם את ה', שאחר שראו בני ישראל את כל הנסים שנעשו להם, באו לידי יראת ה', וכן ויאמינו בה', שהגיעו לידי אמונה בהשם יתברך, ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו גימטריא תוך"ה עם הכולל, אשר אז קבלו על עצמם על התורה, ולכן 'אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת', כי זהו עקר השמחה כנ"ל, ויאמינו בה' גימטריא מקו"ה, ומרמז בזה לאברכים הלומדים תורה בקדשה וטהרה.

• לשונות של אור •

ואופנים העושים רצונו בכל עת וגלגלים כוכבים ומזלות שהם זכי החמר ודעתם גדולה מדעת האדם (רמב"ם יסודי התורה פ"ג ה"ט), והם משבחים תמיד ואומרים שירה לפניו. אף על פי כן בוחר ה' בשירת עם בני ישראל שהם בעולם השפל ומלכשים בחמר עב, וכשהם עובדים אותו עושים רצונו ואומרים שירה, זה חביב מאד לפניו יתברך, ויש לו להקדוש ברוך הוא מזה שמחה ושעשועים גדולים יותר מכל המלאכים שרפים חיות ואופנים.

על כן נהגו לתת דיסא לפני הצפרים בשבת שירה, לרמוז על ידי כך שרצונו הבורא יתברך בשירות ותשבחות עם בני ישראל הוא יותר מכל השירות כמשל הצפור הנ"ל. ואף שנפסק בשלחן ערוך (שכר יא ובמ"א שם) שאסור לתת מאכל לפני הצפרים בשבת, והטעם שאין מזונותן עליהם, אומר אני, ישראל נמשלו לצפרים (מדרש שוח"ט פד), והם צפרי בית, על כן מזונותן על הקדוש ברוך הוא וצריף להשפיע להם שפע וברכה, פי צפרים הם נשמות ישראל, כדאיתא (תיקוני תיקון ו כא) שקן צפור הוא הנשמה.

• לשונות של אור •

אמונה

מאור ושמש

רבי קלונימוס סלמן עפשטיין זיע"א

בכל מדרגות האדם עליו לדעת שחסר לו בהשגה ועדין עליו להאמין

עקר האמונה היא שבכל השגות שישגי האדם מן הצרף שידע על ידי השגה זו שעדין נשאר לו בהענין ההוא דבר שאין באפשרי שישגי רק שאימינו בתורת האמונה: בהשם (פרשת בשלח):

קדשת אהרן

רבי אהרן מפדיגורא זיע"א

העובד את ה' באמונה ותמימות לעולם לא יפל

מי שיש לו אמונה באמת, הקב"ה עוזר לו בכל עת, והוא למעלה מן הזמן, וממילא אין הזמן ושום דבר יכול לשלט בו, ואפלו כל הרוחות שבעולם אינן יכולין לזוזו, פי עובד השי"ת רק לשמו, ולא לצד שום השגה ובלי שום פניה (פרשת בשלח):

א) סופי תבות 'וחם', שלמים - שלום לד' שלום לבעלים, וזהו השלם ויה הבנין (פייט איש חסיד) סופי תבות 'המן', רק לזכר מי הוא הנותן לה פח לעשות חיל.

בוריא עולים בקנין (שם) סופי תבות אמן כמו שגאמר ברוך ה' לעולם אמן אמן (תהלים פט ג), מה הענין מזה, אף המן הוא 'לחם מן השמים' (פסוק ד), ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין (בראשית יד יח) סופי תבות אמן, אמן הוא גימטריא צ"א, יחוד הוי"ה אדנ"י, השלחן דומה למזבח (מנחות צ"ז), זכה ונדה פדמות אריה (ראה יומא כא:), אור יה, שם י"ה שורה בתוכם.

ובזה יזכה לבחינת 'אמן' ראשי תבות מ'שכני א'חרוף ג'רוצה (שה"ש א ד), אפלו בתאוות התקמיות אכילה ושתיה וכי אם הלחם אשר הוא אוכל, בלתי להני"ה יהיה רק 'אחרוף ג'רוצה', בלתי להני"ה לבדו, ולזכר תמיד בעת אכילה מ'חר א'נכי ג'צב (שמות יז ט) ראשי תבות אמן, 'על ראש הגבעה' (שם) - היום בכאן ומחר וכו', ובה זבא לבחינת 'אמן ואמן', אמן סופי תבות אקרא לאלקים עלייך (תהלים נז ג). ואמן ראשי תבות וברוח א'פיו ג'ערמו מ'ים (טו ח), לשון ערמימות, חכמה, איזהו חכם המפיר את מקומו בסעודה, ובה שיקדש את עצמו באכילה הגשמית לאכל כל ימיו על טהרת הקדש, אזי זמתיק התסדים ברחמים בחינת סופי תבות רחמנ"א רחם עליך סופי תבות אמן.

לרחם עלינו ועל פליטתנו ולמנע משחית ומגפה מעלינו ומעל כל ישראל וכו', אחינו כל בית ישראל המקום ירחם עליהם וכו' השתא בעגלא ובזמן קריב גמר התקון תקון השלם אמן בן יהי רצון:

שבת שירה

אמת ליעקב

רבי אברהם יעקב מפדיגורא זיע"א

נתינת מאכל לצפרים רמז על הענג העצום שיש לבורא יתברך משירת ישראל יתר על שירת המלאכים

הענין מה שנהגו העולם לתת דיסא (קאשע) לפני הצפרים בשבת שירה, אומר אני, על פי משל למלך שיש לו פמה מיני חילות, וכמה מיני פלי זמר משבחים, ושעשועים, והיתה לו צפור קטנה שידעה לזמר, וכשצפור זו היתה מזמרת היתה המלך שמח ומשתעשע בה יותר מכל מיני זמר ומכל השעשועים, מחמת הרבותא שבכף. כן בענינו, יש לו למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בעולמו שרפים חיות

אלא על הכתוב ותצאן כל הנשים אחריה בתפיש ובמחלת, מקשה דבמדרש (מכילתא שם) וכי מנין היו להן במדבר תפיש ומחלות, אלא מבטחות היו צדקניות שבדור שהקדוש ברוך הוא עושה להם נסים והוציאו תפיש ממצרים.

וזהו שכתוב וירא בצר להם בשמעו את רנתם, ראה הקדוש ברוך הוא כי בני ישראל בצר להם - בעודם בצרתם - שמע את רנתם, את השירה אשר הכינו, והושיעם. מפאן למוד לכל ישראל אשר נמצא חלילה בעת צרה, ושר ומזמר על הושיעה העתידה, שהקדוש ברוך הוא בעירו (פרשת ואתחנן):

וילקטו אתו בבקר בבקר איש כפי אכלו וחס השמש ונמס (וחם השמש ונמס - ד' במסורה, הכא, ואידך 'וחם הוא אבי כנען' בראשית ט יח), 'וחם לאדני המלך' (מלכים א' א ב), 'אם ישכבו שנים וחס להם' (קהלת ד יא), בעל הטורים (טו כא)

שקל הקדש

רבי שמעון טלמה מאליק זיע"א

רמזים נפלאים ונוראים על ענין הזהירות שהאכילה וכל צרכי עולם הזה יהיו באימה ויראה וזהירות ממותרות

מה הענין בזה. אף אכילת המן הוא הלחם מן השמים, וזהו וילקטו אתו בבקר' רק איש לפי אכלו ולא מותרות, פי 'המן' ראשי תבות מ'ה ג'ורא ה'מקום (בראשית כח ז), בעת אכילה יפל עליו אימה ופחד, ובה יתקן להפיר מאתו חלק הרע, פי 'המן' ראשי תבות ה'פרד ג'א מעלי (שם יג ט), רק במה, איזהו חכם המפיר את מקומו (אבות פ"ו מ"ו), בחינת המן.

היום הנה לכים לזכרון (שמות יב יד) סופי תבות המן, ומי יודע מה יולד יום (ראה משלי כו א), ובה יזכו לבחינת והיה העשטי"ם ללבין (בראשית ל מב) סופי תבות המן, תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפך שיחו' (תהלים קב א).

וחם השמש, כפיכול 'שמש ומגן ד' אלקים' (שם פד יב) יבטל כל המסטינים, וזה פמה, 'וחם', בחמימות בהתלהבות, 'וחם' ראשי תבות מ'צותי ח'קותי ו'תורתך (בראשית כו ה), אם מרומם את עצמו בדברי תורה וגם ביראת ה', רויח אלקים ב'ו (בראשית מא לח) סופי תבות 'וחם', אזי זוכה לבחינת 'וחם' ראשי תבות ו'עשית ח'שן מ'שפט (שמות כח טו), לשא תמיד את משפט ה' על לבו ויבא לידי תכלית השלמות.

סופי תבות של זב'ח שלמים קרבנו' (ויקרא

דברי בינה

רבי יצחק יעקב מפיאלא זיע"א
אמונה תלוי במדת היראת שמים
וייראו העם את ה' ויאמינו בה' וכו'.
דהענין 'אמונה' הוא תלוי הכל לפי
היראת שמים שיש באדם - כך נתחזק אצלו
כח האמונה (פר' שמות ע"ה יח):

אמת

דברי שלום

רבי שלום מבראהין זיע"א
על ידי מדת האמת יושע האדם
התיצבו וראו את ישועת ה'. אא"ז רבנו
הגדול [שלמה חיים] אמר:
'התיצבו' - לשון אמת ויציב, ווערט גיאמתט,
נעמט אייד צום אמת, וועט איר זעהן וויא
השם יתברך וועט אייד העלפיו:

בטחון

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א
הבוטח בה' שיתן לו כל צרכיו מקבלם
מה שאין כן הדואג תמיד על פרנסתו
אם אדם בטוח בה' שהשם יתברך יעשה
לו כל צרכיו, גם למעלה ממלאין לו
כל משאלותיו, אבל אם אדם דואג תמיד
על פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו, אזי גם
למעלה יחסר פרנסתו (פרשת בשלח):

מאור ושמט

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זיע"א
בכל דור יש צדיקים שהם בבחינת
צנצנת המון כדי שילמדו מהם העם
אמונה ובטחון
העקר הוא לעבדות השי"ת - האמונה
והבטחון, כדאיתא באריכות בספרי
הקדש, וכדאיתא בחובת הלבבות שצריך
הוא בעולם שיהיו פרושים מעניגי ועסקי
העולם, עיי"ש באריכות. וכן שמעתי מצדיק
אחד, שצדיק וחסיד שבדור הוא צנצנת המון,
ובכל דור ודור יש צדיקים כאלו שהם צנצנת
המון, והדור ילמדו מהם אמונה ובטחון (פרשת
ראה ד"ה השמר):

שומח משה

רבי משה מאוהעל זיע"א

ישליך על ה' יתברך שכן אף עתה יורד
מן מן השמים

ועל פי זה נראה לבאר מה שאמרו רז"ל
לא נתנה התורה אלא לאוכלי המן,
דלכאורה תמוה דהמן נמשך ארבעים שנה,
והתורה לעד ולנצח נצחים. אבל הענין
הוא, מי שמשקיף בשכלו שגם עתה אוכל
מן, משליך על ה' יתברך ויכול לעסוק בתורה
(פר' בהר):

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א
הסתת היצר הרע לדאגות מחר
הלחם בעמלק מחר. עליך להלחם
פיצור הרע המסיתך מעבדות ה'
בהדאיגו אותך דאגות מחר:

שבת

מנחם ציון

רבי מנחם מנדל מרימנוב זיע"א
הזמירות והתשבחות בשבת הם בבחינת
שכינה מדברת מתוך גרונו
וגלל כן אין אומרים בחל שירות ותשבחות
כמו בשבת, כי איך יערב ילוד אשה
- ואדם איך יזכה - לשבת לפאר את
פני המלך המהלל בתשבחות, אבל בשבת
הוא בחינת פה ושכינה מדברת מתוך גרונו,
לכך מתר ומצה להרבות בשירות ותשבחות
(פרשת בשלח ד"ה שבת לא יהיה בו):

שפתי צדיק

רבי פנחס מנחם מפילץ זיע"א
בשבת זוכים לשורר כמלאך
בשבת קדש זוכים לשיר כמו מלאך מנקה
מכל מום (פרשת בשלח אות לד):

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א
ביום השבת סרים כל טרדות ודאגות
ימי החל על ידי שמחה והתאספות
לשירה וזמרה
ימי החל עלולים להביא עצבות באדם,
טרדות עבודה ודאגות פרנסה משברים
את לבו, מה שאין כן יום השבת סרו כל
הדאגות, וישמח לבב אנוש. ומכל שכן
חסידים ואנשי מעשה המתאספים יחד, הם
מוסיפין ששון על השמחה, רוקדים ומזמרים
שירות ותשבחות למלך המרום (פרשת
בשלח):

דברי שלום

רבי שלום מבראהין זיע"א
בעל הבאר מים חיים זיע"א גבהה
קומתו בשבת קדש
ושמענו בכורו על הרב הקדוש מו"ה
חיים בעל המחבר ספר באר
מים חיים וסדורו של שבת, שהיו רואין
בחוש כי בשבת קדש היו קומתו גבוה מבחל,
כי צדיק מהפכין חמר לצורה והיה נכר אף
בחמר שלו (פרשת בשלח ד"ה היום):

לקוטי תורה

רבי טניאור זלמן מליאדי זיע"א
השבת היא ברשות האדם להוסיף או
לגרע ממנה - כפי ערך עבודתו בימות
החל
ראו פי ה' נתן לכם את השבת. 'לכם'
דייקא, דהיינו לפי אפן טרח העבודה
שלכם בחל כן הוא נותן לכם את השבת
בכחינת גלוי הענג העליון. ואם כן השבת
כלו ברשותכם להוסיף או לגרע ממנו, דהיינו
כפי ערך עבודתכם במעשה המצות בחל
(פרשת בשלח ב ג):

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א
הנשמר בטרה מנערותו יש לו סגלת
מלכים בסעודת שבת
לפי מדת הטהרה שנמצא באיש זוכה
לשבת, וכמו שאומרים בזמרות
טהורים יירשוה ויקדשוה במאמר כל אשר
עשה. וכמו שאמר זקני זצלה"ה מקאצק
שמי שהוא משמר מילדותו יש לו בסעודת
שבת סגלת מלכים (פרשת בשלח תרע"ב):

נעם אלימלך

רבי אלימלך מלידניסק זיע"א
התלהבות והרגשת קדשת השבת בבקר
יום ששי סימן על עבודת כל השבוע
כל מי שעובד עבודתו לשמים וכוונתו לטוב
כל ימי השבוע בכל מה שעוסק או
לומד, אז בהיר הוא בשחקים, ביום בא יום
הששי נתלהב בקרבו אז הבהירות של יום
השבת היא אף שלא עשה עדין הכנת יום,
רק המעשה של ימי החול ברכו וקדשו
ברמ"ח אבריו ושם"ה גידיו להרגיש את יום
השבת קדש מיד בהתקרבו ביום הששי
בבקר (פרשת בשלח):

החירת – קדם שעושים חרות, בחינת בן חורין לפיהם:

דברי שלמה

רבי שלמה מטשארטקוב זיע"א

משה רבנו הזוהר את ישראל להחריש בעת התפלה

'ה' ילחם לכם ואתם תחשון' (יד יד), יש להבין אמרו ואתם תחשון, כי מה אכפת ליה למשה שישאל ותפלו לה, וזה סותר מה שאמר למעלה 'התיצבו' בתפלה.

אכל באמת התפונ משה רבנו לדבר גדול ויחשוב מאד, שרבים נכשלים בו ולא נזהרים שלא לדבר בשעת התפלה בשעת החזרת הש"ץ וקריאת התורה, אחרי שנאמר ויצעקו בני ישראל אל ה' (שם פסוק י), ומשה בכריע עורר אותם ונטע בלבכם אמונה ובטחון בה' שיושיע להם, הכין משה את עצמו להתפלל בעדם, והיה בשעה זו בבחינת שליח צבור.

וכך אמר להם: אני עומד לבקש ולהתחנן שה' ילחם לכם, ואתם תחשון, שלא תדברו בעת התפלה, תקשיבו למה שאני אומר ותענו אחרי אמן ויהא שמה רבא מברוך, כדי שתפלתו תתקבל (שש"פ חשי"ג):

התפלה אין המחין שלו יכולין להתעצם ולהלל באור פני מלך פני חיים ועל בן חסידים ראשונים היו שוהים שעה אחת קדם התפלה (ברכות ב:), שהכינו עצמם ואבריהם להיות מכוון למשפנות השראת השכינה. ומכאן תוכחת מוסר איך לשמר פיו ולשונו קדם התפלה, שאם מטריד עצמו בדבורים של מה בכך והכלי העולם הזה אין המחין שלו יכולין להתעצם ולהלל באור פני מלך פני חיים. (פרשת בשלח ד"ה ויאמר משה)

אוהב ישראל

רבי אברהם יהושע הטל מאפטא זיע"א

קדם התפלה ולמוד התורה יתישב בדעתו לפני מי הוא עומד

דבר אל בני ישראל וישבו ויחננו לפני פי החירת (יד ב). התורה הקדושה מרמזת ומורה לנו בזה דרך טובה וישרה בהתנהגות האדם בעת למוד התורה ובעת התפלה, הינו שיתישב בדעתו וישלכו קדם הלמוד או התפלה לפני מי הוא עומד, על הדרך דע לפני מי אתה עומד (ברכות כח:), וכמו שהחסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת קדם התפלה כדי שיכוננו את לבם למקום (ברכות פ"ה מ"א).

וזהו וישבו ויחננו – רצה לומר שיתישבו בשוב הדעת ויעשו חנניה, לפני פי

זאת זכרון

רבי יעקב יצחק מלובלין זיע"א
הנאה מזיו השכינה בשבת קדש
והנה בעבודת הש"י שצריך להיות ביראה ואהבה וליחד שמותי יתברך, בא לאדם אור עליון להנות מנעם זיו אורו יתברך, וכמו בשבת קדש שהוא ראוי להיות מעין עולם הבא להנות מזיו השכינה (פרשת בשלח):

תורה

מי השילוח

רבי מרדכי יוסף מאיזביצא זיע"א

הסימן לתורת אמת

וכזה ידע האדם שתפלתו מקבלת, אם יבא מן התפלה לד"ת. וגם ידע שתורתו הוא תורת אמת - אם נמצא בלבו צעקה ותפלה עם התורה שהוא עוסק, כי צריך להתחבר שניהם יחד (פרשת בשלח):

• עמוד התפלה •

מנחם ציון

רבי מנחם מנדל מרימנוב זיע"א

המטריד עצמו עצמו בדבורים קדם

אוצרות גאוני הדורות

של עולם הזה, כמו שנאמר (ישעיה נח ח) 'כבוד ה' יאסף'. וגם בעולם הזה שנקרא 'לילה' בעמוד אש, היא התורה שנקראת אש, כדי להאיר להם הדרך ללכת בה יומם ולילה, כמו שכתוב לא ימיש, שאמרו ז"ל (ויה"ק ח"ג נט:): שהשכינה עם התלמידים חכמים הלומדים בין ביום בין בלילה, כמו שנאמר (מלאכי ג טז) ויגשבו ה'.

לפני העם, רצה לומר גם כשהדושים לעם דברי תורה ומוסר שכינה עומדת לפניהם. והקדים עולם הבא לעולם הזה כמו שכתוב 'הלך לפניהם יומם', הקדים העקר תחלה שהוא עולם הבא.

ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם ויאמרו מה

לא הרי אנו מגקים משכונעתך, מיד צף ארוננו של יוסף כו'. נמצא שמשה לא היה יכול לקחו אם לא שארון יוסף הראה וסיע את עצמו, אם בן זהו אמרו 'עמו' כמו 'עזב תעזב עמו', ונכון הוא.

וה' הלך לפניו יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה. לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם (ג' כא-כב)

ויאמר שאול

רבי שאול נחמיאש זצ"ל

השראת השכינה על תלמידי חכמים הלומדים ביום ובלילה

וה' הלך לפניו בעולם הבא שנקרא 'יומם' (אבות דר"ג פ"א), לנחתם הדרך

ויקח משה את עצמות יוסף עמו (ג' ט)

הרי בשמים

רבי יצחק בדרש"י זצ"ל

סיעו של יוסף לנשיאת ארוננו

יש לראות דהאי מלת 'עמו' מיתר. ושמעתי אומרים כמה שדרשו בגמרא אלו מצאיאות (ב"מ לב:), 'עזב תעזב עמו', הלא וישב לו ואמר לו הואיל ועליך מצנה אם רצית לפרק פרק, פטור שנאמר 'עמו', ע"כ. אם בן משמע 'עמו' שבפעלים עצמם יסיעו עם העזוב. זהו פונת 'עמו' האמור כאן גפי יוסף, לומר שמשה רבנו ע"ה לקח ארון יוסף, ויוסף סיע את עצמו.

וזהו ויקח משה את עצמות יוסף עמו בסיע את עצמו, כמו שאמרו בגמרא דסוטה (ג'). שהיה ארון יוסף בגילוס הנהר, ואמר משה אם מראה עצמך מוטב, ואם

זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו.

(ד' ה')

בני יצחק

רבי יצחק חנין זצ"ל

יציאת ישראל ממצרים קדם הזמן מפאת כבוד השעבוד

כבר נודע מאמרם ו"ל שאמרו שם שבין הבתרים נגזר לאברהם (בראשית טו יג) כי גר יהיה ורעך ארבע מאות שנה, וישראל לא נשתעבדו כי אם ר"י שנה כמגן רד"ו, הינו משום כי המצרים שעבדו לישראל יותר מדאי והקבירו העבודה עליהם, לכך העלה להם הקב"ה כאלו כבר ישבו ארבע מאות שנה, בשביל כבוד השעבוד והגלות.

וזה עצמו היה ופוח פרעה עם עבדיו כאן, ויגד למלך מצרים כי ברח העם, כלומר אחר שלא ישבו במצרים כי אם המגן 'ברח', דהינו ר"י שנה, אם בן הם בורחים שלא בעונתן, כי עדין צריכין להשתעבד עוד ק"ץ שנה.

אבל המצרים אמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו, כלומר אף על גב שהם לא ישבו אלא כמגן 'ברח', מכל מקום אנו גרמנו ובשבילנו הרעה הזאת, דהא מה ששלחנו את ישראל שלא בעונתן הינו מעבדנו, כלומר שעבדנו בהם בפרך ובעבודה קשה, לפיכך לא ישבו במצרים עוד ק"ץ שנה להשלים ארבע מאות שנה.

בנין דוד

רבי מרדכי דוד אלפרט זצ"ל

נהפך לב מצרים לרדף אחר בני ישראל מפאת הממון שהשאלו

פרש רש"י ו"ל שנהפך לכב פרעה והעם בשביל ממונם שהשאלו, ומקשים המפרשים הא בפסוק כתיב מפרש שנהפך לב פרעה והעם מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו, ומי הכריח לרש"י לפרש הפך המקרא.

ונראה לי דבפרשת בא הקשינו אמאי היה צריך הקב"ה לאמר לישראל אשר ישאלו מאת המצרים פלי פסך וכלי זהב, אמאי לא לקחו בעל כרחם, עין שם מה שתוצאתי. וכעת נראה לי דהקב"ה רצה להחזיק את לב מצרים, אשר יאמרו שאין בו כח לעמד נגדנו, והראיה שלקח את כספנו ברמאות בדרך שאלה ולא לקח בעל כרחנו, מסתמא אין לו כח לקח בעל כרחנו, אם בן יחזיקו את לבם וירדפו אחרי ישראל.

וזה פרש רש"י ויהפך לב פרעה ועבדיו גו', וקשה לרש"י איך הפכו את לבם, הא מתחלה צעקו 'עד מתי יהיה זה לנו למוקש', ועכשו נהפכו לרדף אחריהם, וזה בא רש"י לתרץ שנהפך לב העם בשביל ממונם שהשאלו, דראו אשר לא לקחו בעל כרחם ממונם, אלא לקחו בתורת שאלה, אם בן מסתמא אין כח לאל שלהם לעמד נגדנו, לכן רדפו אחריהם.

ויחזק ה' את לב פרעה מלך מצרים וירדף אחרי בני ישראל ובני ישראל יצאים ביד רמה (ד' ח')

בית פרץ

רבי פרץ ב"ר משה זצ"ל

רדיפת פרעה אחר ישראל מפני שנשאו בידם פסל מיכה

והוא תמונה דאין כאן מקומו של פסוק זה 'ובני ישראל, ואין לו סמיכות כלל. ונראה לפרש על פי מה שכתב הפעל הטורים (יד כט) על פסוק (זכריה י יא) 'ועבר בים צרה' סופי תבות 'רמה', גימטריא פסל מיכה, רמז מה שאמרו ו"ל (סנהדרין כג): דפסל מיכה עבר עמהם בים.

ואמרו וז"ל, דעזא טען הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, מפני מה אתה עושה להם גס. וזה שאמר ויחזק ה' את לב פרעה לרדף אחרי בני ישראל, מאי טעמא, וזה שאמר ובני ישראל יצאו ביד רמה' כנ"ל, הינו שנשאו בידים פסל מיכה, ועל ידי טענה זו בודאי לא יבקע הים לפניהם.

ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו (ד' טו)

בדרך אלשוף

רבי אברהם ב"ר ברוך זצ"ל

נצטוו ישראל ללכת כדי שיהיו נדונים אחר הרב שלא חטאו

פרש רש"י מלמד שהיה משה עומד ומתפלל. נראה לי דאיתא במדרש (ילקוט רמז רלד) טענת הים הללו עובדי עבודת אלילים והללו עובדי עבודת אלילים, ומי היו עובדי עבודת אלילים, שכ"ט דן שהיה פסל מיכה עמהם.

ואיתא בקדושין (מ:) שיש לדון העולם אחר רבו, ורבו שבטים לאו עובדי עבודת אלילים הם, ואין טענת הים [טענה]. ואיתא בחלין (צח.) בענין תשע חגיגות, שכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, וכל דפריש

מרובא פריש. ואיתא בזבחים (עג.) אם עומדים במקומם אז קבוע כמחצה על מחצה, ואם ניידו הולכין אחר רב.

וזה שאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו ותהיו ניידו, ואז יש לילך אחר רב, ורב שבטים לא חטאו, ולא תהיה טענת הים טענה כלל. ולכך פרש רש"י מלמד שהיה משה עומד ומתפלל, וכיון שהיה עומד היו קבועים, וכל קבוע כמחצה דמי, ואמר ה' לסע ולדון אחר רבא.

ויהי הענו והחשך ויאר את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה (ד' ט)

בינת יששכר

רבי יששכר בער קאהן זצ"ל

מיתת מצריים על ידי טביעתם בים ולא מפאת נעימות שירת המלאכים

במדרש (מגילה י:) בקשו מלאכים לומר שירה אמר הקב"ה מעשי ידי טבעו בים ואתם אומרים שירה. ושמעתי בשם הגאון רבי אליהו מוילנא ו"ל לפרש, דהנה במחנה סנחריב אשר נפלו כלם לפגרי מתים, היה על ידי שירת המלאכים שנשמע להם מן השמים, דעל ידי נעימת השיר יצאו נפשם ומתו.

והנה גם כאן גבי הים בקשו המלאכים לומר שירה, להשמיע לאזני מצרים כדי שיצאו נפשם בנעימתם, ואמר הקב"ה למלאכים 'מעשי ידי טבעו בים', רצה לומר שהמצרים הטביעו ישראל בים, וצריך למדוד להם כמדתם מדה כנגד מדה, דהינו להטביעם בים ולא על ידי נעימות המלאכים.

אמר אויב ארדה אשיג אחלק שלל (טו ט)

זרע שמשון

רבי שמשון חיים נחמני זצ"ל

גזרת שעבוד מצרים כמגן חמש פעמים 'אלהים'

יש לתת טעם למה נרמזו ה' אלפי"ן בראש התבות. ונודע כי בגלות של מצרים היה לנו להתעכב ת"ל שנים, כמגן חמש פעמים 'אלהים', והמה כתובים בג' פסוקים (שמות ב כג-כה) 'ויהי בימים הרבים וכו' ויאנחו בני ישראל וכו', ולא היה להם במצרים קשי השעבוד אלא פ"ו שנים אחר שנולדה מרים עד שיצאו, ונמצא שלא ישבו שם אלא חלק חמישי מן הראוי להם.

ומשום הכי כתב התורה חיים בפרק גיד הנשה בחלין (צב), שכנגד זה נגזר עליהם ארבע גליות אחרות לתשלום אלו החמש ענויים, אלא שוחר להם באותו הפעם כדי לחזור למשפנן, לפי שנוכנסו במ"ט שערי טמאה וח"ו היו נטמעים שם, ולכן הוציאם בחפזון.

וכנגד זה יש לנו חובה לאכל ארבעה זיתים מצה בליל פסח, שהם ארבע מצות, דהיינו המוציא ואכילת מצה כורך ואפיקומן, שפינן שמהר הקץ ארבעה חלקים יש לנו לאכל ארבע חתיכות רמז לארבעה חלקי מהירות, שלא הספיק בצקן של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם הקב"ה וגאלם. **ועתה** שפרעה רצה לרדף אחריהם, אמר בלבו עדין לא נשלמו החמשה 'אלהים', והחמשה אלפי"ן רומזים לחמש שמות אלו.

נחית בחסדך עם זו נאלת נהלת בעוד אל נוה קדשך (טו יג)

שלמי תודה

רבי שלמה דאנה זצ"ל

בזכות התורה נתן ה' את הארץ לבני ישראל

מוכא ב'מכילתא דרבי ישמעאל' (פר' בשלח 'מסכתא דשירה' פר' ט), "נהלת בעודך", בזכות התורה שהם עתידים לקבל. שאין "עודך", אלא תורה שנגאמר "ה' עז לעמו יתן" (תהלים כט, יא). והינו, שבזכות התורה, הביא ה' את ישראל לארץ ישראל, הנקראת "נוה קדשך". ויש להבין, מה הקשר בין התורה לבין נתינת ארץ ישראל לבני ישראל. **ויובן**, בהקדים מה שהקשה רבי ישראל יעקב אלגאזי בספרו 'נאות יעקב' (דרוש לשבת הגדול), מהגמ' בכתבות (נג), שאין לאדם לטל את הירשה מאחד מבניו ולתתה לבן אחר, אפלו אחד טוב יותר מהשני. ואם כן, מדוע נטל ה' את הנחלה של שבעת העמים והעבירה לבני ישראל? ותרגן, על פי מה שכתב רבי שמואל יפה בפרושו 'יפה תארי' על המדרש (ב"ר מב, א), שאם אחד הבנים הוא תלמיד חכם, מחר להעביר לו את כל הירשה. ומטעם זה נטל ה' את ארץ ישראל משבעת העמים והעבירה לבני ישראל, שמפינן שנתנה להם התורה, הרי שהם בגדר 'תלמיד חכם'. וזהו שאמר המדרש, שבזכות "עודך" שהיא התורה שהם עתידים לקבל, 'ביאם ה' 'אל נוה קדשך' שהיא ארץ ישראל. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ששת ימים תלקטוהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו. ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקט ולא מצאו. ויאמר ה' אל משה עד אנה מאנתם לשמר מצותי ותורתי (טו כו-כח)

ויקח יעקב אבן

דבי יעקב קרעי זצ"ל

בזכות מצות השבת אין למלאכים דין 'בר מצרא'

קשה, וכי מפני שחללו את השבת נחשב שמאנו לשמר את כל מצותיו ותורתיו. ויובן, בהקדים את דברי רבי יוסף מפרמישלה בספרו 'צפנת פענח' (חדש, ערך גאולה ודור, ב'שיר המעלות ממעמקים), לבאר את הטעם שנתן ה' את התורה לישראל ולא למלאכי השרת, על אף קדימתם מצד 'בר מצרא' (בן המיצר), כלומר, מי שסמוך לקרקע העומדת למכירה יש לו זכות קדימה בקניית הקרקע (כמבואר בגמ' בב"מ קח.), ואם כן, לכאורה היו המלאכים צריכים להיות קודמים לזכות בתורה ובמצות, שהרי הם סמוכים לשמים ולמקום התורה.

וכאר על פי המבאר בגמ' (שם), שאם לראובן היו שדות בסמיכות לשדותיו של שמעון, ומכר ראובן ללוי אחת משדותיו שאינה סמוכה לקרקעות של שמעון אלא באמצע שדותיו. הרי שעתה אם ירצה ראובן למכר את שאר שדותיו ללוי אין שמעון יכול לעכב בעדו שהרי גם לוי הוא 'בן המצר'. אמנם, זה דוקא אם אותה השדה שמכר לו בתחלה היא שונה משאר שדותיו, כגון שהיא טובה יותר או גרועה יותר משאר השדות, שאז יש מקום לומר שבאמת רצה לוי לקנות קרקע זו, ולא הערים כדי לקנות גם את שאר השדות. אף אם היא שנה לשאר השדות, יתכן כי מה שקנה אותה תחלה היה זה כדי שיכול לקנות אח"כ את שאר השדות הסמוכות לה, שאם לא היה עושה כן היה שמעון מעכב בעדו מלקנות את השדות הסמוכות לשדותיו.

ולפי זה באר, מאחר שהקדים ה' לתת לישראל את השבת כבר בהיותם במרה, ומצות השבת היא באמצע עשרת הדברות, וטובה יותר מן המצות האחרות, שהרי היא שקולה כנגד כל המצות, פמבאר בירושלמי (גדרים פ"ג ה"ט), שוב אין המלאכים יכולים לטען שהם קודמים לקבל את התורה מהיותם 'בני המצר' הסמוכים לה יותר, שהרי אף לישראל יש מצוה מיוחדת שהיא בין כל המצות, וממילא בטלה טענת המלאכים לקבל את התורה מדין 'בן המצר'.

נמצא, שרק ע"י שישאל שומרים את השבת יש להם את הזכות לקבל את התורה, שהרי אם לא היו מקבלים את השבת במרה, היו המלאכים יכולים לטען בצדק שהתורה מגיעה להם מדין 'בן המצר'. וזהו שאמר ה' למשה שמפינן שלא שמרו ישראל את השבת, הרי שהתבטלה טענת ישראל שיש להם דין 'בן המצר' על שאר התורה, לכן אמר ה' למשה שיזכיר את ישראל על שישאלו ללקט את המן בשבת ואמר להם "עד אנה מאנתם לשמר מצותי ותורתי". (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

מעלת וסגלת אמירת שירת הים

מנורת המאור

רבי ישראל אלנקאנה זצ"ל

האומר שירת הים בכל יום זוכה לחיי עולם הבא

ואומר שירת הים, ושכרו הרבה מאד, כדגרסין במדרש כל האומר שירת הים בכל יום זוכה לחיי העולם הבא, מפני שהוא מאמין בהב"ה ובנפלאות שעשה עם אבותינו.

וגרסין במסכת חלין בפרק גיד הנשה (חולין צ"א), חביבין ישראל לפני הב"ה יותר ממלאכי השרת, שישאלו אומרים שירה בכל עת שירצו, ומלאכי השרת אין אומרים אותה אלא פעם אחת ביום, ואמרי לה פעם אחת בשבת, ואמרי לה פעם אחת בחדש, ואמרי לה פעם אחת בשמטה, ואמרי לה פעם אחת ביוכל.

זוכה לראות מלך המשיח מעטר בכתרו

וגרסין במדרש יהי אור (עין זוה"ק ח"ב קלב), בשעה שאומר אדם שירת הים אחר פסוקי דזמרה, כנסת ישראל מתעשרת באותו פתח שמעטר בו הב"ה למלך המשיח, ועל אותו חקוקים שמות הקדושים, ובו נתעטרו ישראל יום שקרע להם הב"ה ים סוף, ונער פרעה וחילו בתוכו.

לפיכך צריך אדם לכנון את לבו בשירה זו בכל יום ויום, והזוכה בה יזכה לראות פני המשיח בתקון אותו פתח, מדה כנגד מדה, הוא אומר שירת הים בכל יום ומאמין שגאל הב"ה את אבותיו ממצרים וקרע להם הים והעבירם בתוכו בתרבה ושקע צריהם בתוכו, לפיכך יזכה לראות ימות המשיח וגאלה שעתידי הב"ה לגאל אותנו מגלות זה. (פרק ב)

חרדים

רבי אלעזר אבירי זצ"ל

מחילת עונות על ידי אמירת שירת הים בשמחה רבה

יכונן בשירת הים שאומרים בכל יום לאמרה בקול ובשמחה רבה כאלו אותה שעה יצא ממצרים, שהרי אמרו במדרש (שמו"ר כד ג) 'ויסע משה את ישראל מים סוף' שהסיעם מעונותיהם, שנמחלו על ידי השירה שאמרו, שכל מי שנעשה לו נס ואומר שירה מוחלין לו על כל עונותיו.

והנה אחר שצוננו לומר שירה זו בכל יום, בדכתיב (שמות טו א) 'ויאמרו לאמר, וכדכתב רשב"י (וזה"ק ח"ב נד:) שרצה לומר שנאמר אותה בכל יום בשמחה רבה כשעה ראשונה שאמרנו אותה, ודאי כח סגלתה כל יום כשעה ראשונה למהדרין על הים.

צפון שמיר

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - החיד"א

נחת רוח לשכינה הקדושה

הפליגו בזהר הקדוש (ח"ב קלא:) באמירת שירת הים וסודה אחר פסוקי דומרה, שהוא עלוי מאד ונחת רוח לשכינת עוזנו, ועל פן צריך לאמרה בשמחה רבה ובנעימה, ויציר בדעתו כאלו עומד ביבשה בתוך הים והמצרים נטבעים והוא נצול, והיא סגלה לכפרת עונותיו פדוע. (סי"ב אות כד)

מזמור לאסף

רבי טישון שניידר זצ"ל

יקדים לעשות תשובה גמורה קדם אמירת שירת הים

ועקר אמירתה שתהיה בכונה, כמו שכתב בזהר (ח"ב נד:) 'מאן דאמר שירתא דא ומכון בה', שלא הקריאה גורמת, אלא הכונה שיאמר אותה בשמחה ובכונת הלב. ובדאי כשתקדים לה התשובה גמורה, שאם עוד הוא מחזיק באשמתו, אין לו כח לעורר שרשה ולעשות היחודים התלויים בה מאחר שאינו מוכן, ואינו זוכה לכל האמור אלא אם כן קדם לה התשובה, ואחר כך כשיאמר אותה בכונה ושמחה רבה כמי שהיה טבוע בים והקדוש ברוך הוא הצילו, אז זוכה לכל האמור כמו שכתבתי ענין זה כמה פעמים.

ולכן קדם שיאמר השירה והרהר תשובה בלבבו ויתחרט, ויקבל על עצמו בסור מרע ועשה טוב, ויראה עצמו כאלו הוא נופל במים הזדונים בתוך עמקי הקלפות, ואין לו הצלה פי אם ברב רחמיו המסיעו לעלות בכח תשובתו, ואז יפשוט עצמו מכל תענוגי העולם ומחשבות הפסולות. (מוסר לשירת הים)

אהל ישרים

רבי אברהם ענתביי זצ"ל

אין השטן מקטרג על תפלתו

ומה נעמו דברי חז"ל שאמרו, שכל האומר שירת הים בכונה ובלב

שלם ובשמחה כאלו אותה שעה יצא ממצרים, שנמחלים עונותיו. וכיון שנמחלו עונותיו, שוב אין שטן לקטרג על תפלתו, מאחר שלא נשאר בידו שום עון, ואין מקום עוד לשטן לקטרג, ואז בודאי שתפלתו נשמעת ולא יחזר ויקם מלפניו יתברך. (שער התפלה)

ערוך השלחן

רבי יחיאל מיכל עפשטיין זצ"ל

מפאת גדל מעלת אמירתה נסמכה לקריאת שמע וברכותיה

ויש לשאל שאלה גדולה על מה קבעו בפסוקי דומרה שירת הים אחרי המזמורים, והרי תורה קודמת לנביאים וכל שכן לפתובים, כדאמרינן בשלהי ראש השנה לענין פסוקי מלכות זכרונות ושופרות.

ואולי שמפני זה כתב הרמב"ם (תפלה פ"ז ה"א) דקורין שירת הים אחר ישתבח, וכן כתב בסוף בנפח התפלה, עין שם. ובאור דבריו יש לומר דשירת הים אינו מפסוקי דומרה כלל, אלא שקבעוה קדם ברפת יוצר אור לאיזה טעם הכמוס עמיהם, אכל למנהגנו קשה.

ומצאתי שהזהר בפרשת תרומה (ח"ב קלא:) הקשה זה, וזה לשונו: כדין תושבחתא דשירתא דימא [וכו'], פלומר דאדרבא מפני גדל מעלתה סמכה לקריאת שמע וברכותיה שנקרא בלשון הזהר 'צלותא דמישב'. (ארו"ח סי' נב ס"א)

מעשי צדיקים

מיתר

לציון את הבטול בו התקבלה המצאה זו באזני שומעיו, כעבור יומים נכנס רבי זלמן לחדרו של רבי ירוחם ובידו גמרא סוטה, פתח אותה לפניו, והקריא את דברי התוספות שאנן בדה"ט י"ג ע"א האומר את הדברים הללו בשם מדרש.

הימים, שררה מתיחות רבה בארץ ואף היו שנמלטו אל מעבר לים גרב פחד, הרה"ק הבהת ישראל זיע"א קרא לחסיד ר' יוסף קונקס ז"ל שהיה רגיל לעורר ולהזייר על שתיקה בשעת התפלה, והראה לו את הקונטרס 'מורא מקדש' שחבר הרה"ק רבי יעקב יוסף מאוסטרואה זיע"א ונדפס בספרו רב ייבי.

שם (באות י"ז) מביא מספר דרך משה' (נדפס עם ספר הגון) הכותב שהקב"ה משתיק את כל הקטרוגים של השטן במדת רחמיו, אם לדגמא השטן מקטרג שישראל גנבים או גזלנים, משיב הקב"ה מי יאמר שאם היו האמות מקבלים את התורה, הם לא היו גנבים וגזלנים יותר מישראל.

המשיגיה

רבי ירוחם נחרד בגלל המחשבה שזלזל בדברי חז"ל, ותפס את שערות ראשו וזקנו בידיו בכאב עצום. (תולדות רבי זלמן ינקלביץ)

ה' ילחם לכם ואתם תחרשון (יד יד)

בשנת תשכ"ז טרם פרץ מלחמת ששת

ניסח משה את עצמות יוסף עמו (יג ט)

ספר רבי זלמן ינקלביץ ז"ל, כי פעם פגש ברבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל המשגיח דשיבת מיר בעת שהיה עם קבוצה מתלמידיו לרגל שמחה משפחתית, ונוכח בחסר ההערכה הראויה לדברי החסידות שהשמיע באזניהם.

מאחר והיה רבי זלמן נכנס לעתים אל רבי ירוחם, הוא החליט לעשות מעשה, נכנס אל רבי ירוחם, והחל לצטט באזניו מאמר חסידי ששמע מאדמו"ר ידוע, שדרש על הפסוק 'נהג כצאן יוסף' (תהלים פ ב), כי שמו את עצמות יוסף בתוך עור של כבש ונכנס בעור רוח חיים, וזה הפרוש 'נהג כצאן יוסף'.

אבל אם הוא מקטרג שישראל אין להם יראה והם מדברים בבית הכנסת, על זה אין תרוץ כביכול, כי בעוונותינו הרבים אנו רואים שהאמות עומדים בבית תיפלתם באימה ובריאה, מיד נותן הקב"ה רשות למשחית לחבל העולם וזהו דבר רחמנא לצלן, אל תקרי דבר אלא דבור, שהיה מדבר בבית הכנסת וברא מלאכים משחיתים, המה ממייתים אותו בשעת הדבר.

ונראה לי דרך הלצה לרמז בפסוק 'ה' ילחם לכם ואתם תחרשון', 'ה' ילחם לכם' נגד השטן, אם 'אתם תחרשון', רוצה לומר אם אתם תחרשו ולא תדברו בבית הכנסת.

ובספר חרדים כתב שלא מצינו שום אמה שיבאו לבית תיפלתם וידברו ויפטפו באמצע תיפלתם.

הבית ישראל צוה על ר' יוסף קונסס שיפרסם את הדברים כדי שידעו את חמור האסור ויראו להזהר בכך, ואכן, נתקדם בעזרת השם יתברך 'ה' ילחם לכם' ועם ישראל זכה לנסים ולנפלאות, פו יתן ה' וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות אכ"ר. (גידול תורה)

ויסר את אפן מרפבתיו וינהגו בכבדת (יד כה)

לפני הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א נכנס יהודי, והתאונן שעד פה הוא מצא את פרנסתו בכך שהיה נוסע עם מרפבתו בכפרים ובעירות ומתעסק בסחורות, אך עתה נחלש ואין בכוחו להמשיך בזאת, לפיכך הוא מבקש ברכה לפרנסה.

נענה רבי לוי יצחק בדרך מליצה, נאמר בתורה 'ויסר את אפן מרפבתיו', אם הסר ממך אפן המרפכה, כי כבר אין בכוחך עוד לנסע בה, אזי 'וינהגו בכבדת', הקדוש ברוך הוא ינהג אותך בביתך בפרנסה בדרך כבוד. (ספר החן)

וישע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וגו', וייראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו (יד-ל)

טרם קבל רבי צבי הירש לזין זצ"ל אב"ד ברלין את משרת הרבנות, התמרמרה הרבנית על ענייתם ודחקם הגדול, משהוכיחה רבי צבי הירש שהיא מקטגי אמונה, אמרה לו, בתורה כתוב בראשונה 'וישע ה'', ורק לאחר מכן 'ויאמינו'.

נענה רבי צבי הירש ואמר, ישועת ה' כהרף עין, כאשר עין האדם רפתה

ואינה רואה כל תקוה להצלה, אז תבוא ישועת ה', היא קבלה את דברי בעלה הגדול, עודנו מדבר והגיע מכתב מלונדון שהוא מתקבל לשמש להם כרב, בצרופו סכום נכבד עבור הוצאות הדרך.

כשהתקבל לרב, אמר רבי צבי הירש, 'אהב את המלאכה ושנא את הרבנות' (אבות א י) את המלאכה של הרבנות, דהינו את למוד התורה, צריכים לאהב, אבל את הרבנות עצמה, את הכבוד והשררה, צריכים לשנא.

אחר שהתקשה להסתגל עם מצבה הרוחני החלש ששרר בקהלת לונדון, עבר רבי צבי הירש לשמש ברבנות הלברשטאט, בעזבו את לונדון טענו כנגדו בני קהלתו, "איך מחליפים ננס בענק, הלא בלונדון העוברים ושבים כה רבים והם מוסיפים הון רב על ההכנסה של הרב".

אמר להם רבי צבי הירש, "אמנם עוברים על המצוות יש הרבה בלונדון, אבל שבים, בתשובה, כמדמני אין אפילו אחד. משם נתקבל לברלין בה היה עליו להלחם במשכילים, לימים התבטא, "בלונדון היה לי כסף ולא יהודים, בהלברשטאט יהודים ולא כסף, בברלין אין לי לא זה ולא זה". (אמירה יפה)

וייראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו (יד לא)

הגם שמדי ראש השנה עוברים היו לפני הרה"ק רבי ישעיה ל"ה מטשחויב זיע"א הי"ד פעשרת אלפים איש לאחל ברכת השנים, לא היה בידו כדי פרנסתו בקראקא עיר מגוריו, והוא נאלץ לנסע בכל שנה להונגריה, בה שהה מספר שבועות וקבל את דורשי פניו.

תדיר נוהג היה רבי ישעיה שלא להבטיח ישועה לבאים לפניו, ורק היה מאחל למבקשי ברכתו, "זכות אבי הקדוש תעמד בעדכם שתהיה לכם ישועה", אך פעם התבטא כי מעולם לא התאכזב מאביו, באשר ברכתיו מעולם לא שבו ריקם.

באחת מנסיעותיו הגיע רבי ישעיה לעיר גארליץ אשר בגליציה לבקר את אחינו הרה"ק רבי אלישע מארליץ זיע"א, בעיר זו התגורר יהודי שעבד קשה לפרנסתו במכירת קרת, והיה עני מרוד ובביתו שלוש בנות שפבר הגיעו לפרקם, והוא נצרך לישועה, למצוא להם זיוגם.

בין ששמע שרבי ישעיה הגיע לעיר, הלך למזכר פרטיסי ההגרות ולקח שלושה פרטיסים בהקפה, נכנס עם

הפרטיסים בידו אל רבי ישעיה, וספר צרתו, בביתו שלוש בנות והוא צריך להשיאן, אך איש אינו רוצה להשתדך עמו לפי שלרש אין כל, והוא מבקש שהרבי יברך שפרטיסים אלו יעלו בגורל.

לסח רבי ישעיה פרטיס אחד ואמר פדרכו בקדש, "זכות אבי הקדוש תעמד שתצליח", אך הלה העיז פנים ואמר, "רבי, אני רוצה הבטחה", ענה רבי ישעיה, "אני איני יכול להבטיח, אני יכול רק לומר שזכות אבי הקדוש תעמד לך להצלחה".

אחר שהתעקש ובקש מהרבי שוב ושוב, והרבי סרב להבטיחו, חזר העני אל מזכר הפרטיסים ובקש שימכר לו את הפרטיס במחיר מוזל, לפי שכבר היה קרוב מאד להגרלה וקונה אחר לא ימצא קעת עבור הפרטיס.

המזכר הסכים להוריד את המחיר, אך מאחר ועדין נותר ופוח ביניהם על סכום פועט של חצי זלוטי, סרב העני לרכש את הפרטיס כשהוא אומר לעצמו, "ממילא הרבי מטשחויב לא הבטיח שהפרטיס אכן יעלה בגורל".

בסוף השבוע נודע שהפרטיס שברך הרבי זכה בפרס הגדול בסכום עתק של מליון זלוטי, כשראו את העני הזה בליל שבת, הוא היה נראה כמי שיצא מדעתו, אחר שהחזיק בידו ישועה גדולה ורק בגלל שלא האמין בברכה מאחר ולא קבל הבטחה מפרשת, אבד כל זאת. (באוצר חיים גליון טו)

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר אשיכה לה' (טו א)

ספר הרה"ק רבי מנחם מנדל מוונדר זיע"א מקוסוב ירושלים, זכיתי להכיר מקרוב את החסיד הישיש ר' וואלף אפטר שעוד זכה להסתופף בצל הרה"ק **הצמח צדיק מוויז'ניץ** זיע"א, ובגיל מפלג בעודו כבן מאה שנים, ישב בישיבה עם הבחורים ולמד על פי בקשת הרה"ק **האמרי חיים** זיע"א, שבקשו להתגורר בישיבה כדי שיראו התלמידים דרך התנהגותו של חסיד ישיש.

שמעתי מפיו שפעם בשבת שירה שבת הרה"ק **האהבת ישראל** זיע"א בעירה אחת, ומאות חסידים והוא בתוכם הגיעו למקום להסתופף בצל הקדש, בליל שבת פתח האהבת ישראל ואמר, "מי הוא זה שייכול לומר שירה לפני השי"ת, רק מי שהפך את החמר לצורה, זכאי לומר שירות ותשבחות לחי העולמים".

אברך, והשיב שהלה הושיט את ידו השמאלית בעוד שיש לקבל שירים ביד ימין, תמהו הנוכחים ושאלו, אם כך מפני מה נתן לו מר, והוא השיב, "לפעמים יש בחינה שאפשר לעשות משמאל ימין".

מעשה זה ספר ראש ישיבת תפארת יעקב בגייטסהד רבי חיים שאול קויפמן זצ"ל, במעמד התפנסות חסידי צאנז באירופה בעיר מנצ'סטר במוצאי שבת תולדות תשס"ה, והוסיף הסבר נפלא.

"דברי" אותו צדיק אינם סתומים, שכן כך פרש רש"י על הפסוק בשירת הים 'ימינה ה' נאדרי בכח ימינה ה' תרעץ אויב', ימינה שתי פעמים, כשישראל עושין את רצונו של מקום השמאל נעשית ימין.

והענין בזה בפשטות כדברי הכתוב במשלי (ג טו) 'ארך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד'. הימין בדברי רש"י מרמז על העוסקים בתורה לשמה, ואלו השמאל מכוון על הצד הגשמי בעולם והוא עשר וכבוד.

כאשר ישראל עושים רצונו של מקום, מהפכים הכל לימין, כי אז אין כלל שמאל, שכן כל העשר והכבוד מיעד אך ורק לעשות נחת רוח לבורא, ואז גם השמאל, ימין הוא. (גליון צאנז תקט"ז)

אכלהו היום כי שבת היום לה' (טו כה)

ספר הרה"צ רבי נחמיה אלטר זצ"ל בנו של הרה"ק השפת אמת זיע"א. פעם התארחתי בשבת קדש בבית רבה של פילץ, החסיד הנודע רבי פנחס אליהו רוטנברג זצ"ל, הגעתי אליו ביום חמישי לעת ערב, ואחר שאכלנו יחד, הוא ספר לי שיחות קדושות, והיה שרוי בשמחה רבה.

אחר שהלכתי לישון בחדר מיוחד שהכין בעבורי, שמעתי את המארח החשוב מתהלך בחדר הסמוך אילך ואילך ומבקש בתחנונים, 'רבונו של עולם, עזר שיצליח הקוגל של שבת קדש, כי יש לי אורח קר מאד בשבת הקרובה'.

אחר שמעתי את רבי פנחס מוסיף ומבקש, "רבונו של עולם, עזר לי שבכניסת השבת, תכנס קדשת השבת בגופי ובביתי, וכן שיהיה במאכלי השבת טעם של קדשת השבת. (סרי ראם עמ' קצד)

באורו פרק ישב בנו רבי שמעון סופר זצ"ל על ברכיו, והוא בן שבע או שמונה שנים, משראה שאביו מתקשה בהבנת הדברים העיר לפי תמו, "אבא, כשמוסרים מכתב על ידי שליח יהודי ולא רוצים שידע תוכנו, חותמים את המכתב היטב שלא יראה מה יש בו. מה שאין כן בשליח גוי, לא אכפת לנו שיראה תוכנו כי בלאו הכי אינו מבין דבר מהכתוב בו, לכן אין מקפידים לסגור את המכתב בחותמת.

כמו כן במימרא הנ"ל, לפי האמת כבר כתיב (להלן ג' ט) 'כי לא יראני האדם וחי', אין במציאות שיוכל בשר ודם להביט בה' יתברך, לפיכך לא יכול היה יחזקאל הנביא לראות כמו שראתה השפחה.

רק מרב פחיתות השפחה היא יכלה לראות, מאחר וככל מקרה לא הבינה דבר, ואלו הנביא, ידע גלוי שכינה מהו. כששמע החתם סופר את דברי בנו נהנה מאד, ומיד הפך לו את פתו שעל ראשו כנגד עין הרע. (פניני תורה וחסידות)

ימינה ה' נאדרי בכח ימינה ה' תרעץ אויב (טו ו) **ברש"י**, 'ימינה ימינה' שני פעמים, כשישראל עושין את רצונו של מקום השמאל נעשית ימין.

בהגיע חדשי הקיץ, היו נופשים בעיר המרפא קרניץ יהודים רבים בהם גדולי ישראל, באחת השנים נולד לבעל המלון בן זכר בתקופה זו, ובגרות המילה השתתפו רבנים וצדיקים ששהו במקום ובראשם הרה"ק רבי יצחק ישעיה מטשחוב זיע"א הי"ד בן זקוניו של הרה"ק הדברי חיים זיע"א, אשר כזון האדמו"רים התכבד בסנדקאות.

לאחר ברית המילה הסבו לסעודת מצוה, והרבי מטשחוב שישב במרכז חלק מזונות לכל הקהל, בתוך הקהל הגדול שהצטופף ונדחף לקבל שירים עמד אברך צעיר שהושיט את ידו, אך הרבי מטשחוב לא נענה לו.

האברך המשיך זמן רב להדחק ולהושיט את ידו, אך הרבי כמו מעלים עיניו ממנו ולא נותן לו את מבקשו, הדבר היה לפלא בעיני הנוכחים, עד שאחד הצדיקים שישב בסמוך וראה זאת, העניק לאברך מזונות משלו ופטרו לשלום.

לאחר מכן נשאל אותו צדיק מפני מה הרבי מטשחוב לא נתן לאותו

חשב ר' וואלף בנפשו, "אם הרבי אומר כך, בודאי כבר אווז הוא במדרגה זו, פמוכן שבשמעי דברים אלו כבר לא הרשתי לעצמי לתו תנומה לעפעפי במשך כל הלילה, אלא התכוננתי בהכנה רבתי לשמע את השירה מפי הרבי.

באתי לבית המדרש מקדם פי רציתי לומר 'פטום הקטרת' ביחד עם הרבי, כמו שמביא המאור ושמש (פר' סמיני), "עצה לצדיק שלא יזיקוהו המחשבות והרהורים של הצבור שהוא מעורר לבכם לעבודתו יתברך.

שמעתי מהרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זיע"א שיראה שיבואו כל המתפללים בעת שמתחיל החזן להתפלל לפני העמוד, ועל כל פנים לא יאחר מהעת שמתחיל בקרבנות, כי בפרשת הקטרת הוא יכול לקשר אותם אליו ועדיו הוא בעולם העשיה.

אז אחר שמקשר אותם עמו בעולם העשיה באמירת הקטרת, בעת שמתחיל החזן לעלות מעולם לעולם, בפסוקי דזמרה בעולם היצירה, ובשעת ברכות קריאת שמע בעולם הבריאה, וכן בתפלה באצילות פידוע, לא יזיקו מחשבתם כלל, מחמת שקשר אותם בעת אמירת הקטרת", עכ"ל.

בעת אמירת שירת הים נדחקתי בשורות הראשונות מול פני קדשו, ובהגיעו לאמירת השירה זכיתי לחזות בפניו והיה כלו בוער באש להבה גדולה, הבטתי עליו עד שלא ראיתי בו צורת אנוש כלל, מרב מורא ופחד מן המחזה בהדר זיוו, נאלצתי לכסות פני בטלית". (שלהבת מנחם)

זה כלי ואנוהו (טו ב)

ברש"י, בכבודו נגלה עליהם, והיו מראין אותו באצבע ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים.

בשינה שהיה החתם סופר זיע"א לומד עם תלמידיו חמש רש"י, היו פניו מביקות כאש, ובפרט בעת שהיה לומד עמהם חמש דברים, אז בערו פניו כאש להבה.

בשלמד עם תלמידיו בפרשת בשלח והגיע לדברי רש"י הקדוש על הפסוק 'זה א-לי, שמביא דברי חז"ל, ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, נשתתק וידם משה, היה תמה איר זכתה שפחה פחותה למדרגה שלא זכה יחזקאל הנביא.

פרשת בשלח

קריעת ים סוף לשנה ולדורות

היה זה בשנת תר"פ לערך כשאור גדול האיר את ביתו של הגאון רבי חיים פינטר, רבה הנודע של בוקוסק שבגליציה, עם הולדת בנו יקירו 'שמואל שמעלקא', אשר לימים התפרסם כאחד מגדולי הרבנים של יהדות לונדון והרביץ תורה וחסידות בבריטניה. באותה תקופה, שהתה משפחת פינטר בעיר וינה בירת אוסטריה, וזאת בעקבות תהפוכות מלחמת העולם הראשונה שהביאה לכך שרבים מיהודי גליציה נאלצו להימלט על נפשם ולמצוא מקלט בעיר וינה.

החוק האוסטרי קבע שכל ילד הנוולד בבית יהודי חייב להירשם אצל מזכיר הקהילה היהודית, שם גם הונפקה עבורו תעודת לידה, שהייתה המסמך הרשמי המעיד על קיומו. בצוק העתים ובירידת הדורות, בתפקיד זה של מזכיר הקהילה שימש יהודי מתבולל שסלד מכל דבר שבקדושה והיה מרבה להתנכל לבני היהדות החרדית בתואנות שונות ומשונות.

מאותם דברים שמזכיר הקהילה מצא בקעה להתגדר בה היה רישום שמות הילדים החרדים, כאשר בתוקף רב היה מסרב לרשום עבורם שמות יהודיים מסורתיים. בלית ברירה היו ההורים נאלצים לבחור עבור ילדיהם שמות נוכריים מובהקים. עד כדי כך שכמעט ולא נמצא ילד יהודי באותם הימים שבתעודותיו הרשמיות הופיע שם יהודי.

לאחר שמחת הברית מילה, כשהרך הנוולד נקרא בשם 'שמואל שמעלקא' על שם זקנו הגדול הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג זיע"א, ביקש האב, רבי חיים, משני בניו הגדולים שיואלו ללכת עבורו אל משרדי הקהילה כדי לרשום שם את אחיהם הנוולד.

אך העזו האחים פינטר לומר למזכיר הקהילה את רצונם ואת השם שמשפחתם בחרה עבור הרך הנוולד, והמזכיר החל לצעוק ולגעור בחמת זעם: אמרו לאביכם שירשום את בנו 'כמו אדם מן היישוב', שובו אליו מיד והודיעו לו שעליו לבחור לבנו שם נורמלי ומקובל, ולא שמות יהודיים גלותיים כאלה שהגעתם עמם.

בראות המזכיר את האחים עומדים שווי נפש מול זעקותיו, הוא הוסיף ואיים עליהם: אל תטעו לחשוב שתוכלו להתחמק מקריאת השם והנפקת תעודת הלידה. דעו לכם שזו חובה לאומית, ואם אביכם לא יבוא וירשום את בנו כראוי, עלול הוא להיענש במאסר.

חזרו האחים אל אביהם וסיפרו לו ככל אשר אמר להם המזכיר. האב הרהר לרגע ואמר להם: שובו אל משרדי הקהילה ואמרו למזכיר, ללא מורא, בזה הלשון: אנחנו נכדים של איש האלוקים הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג, ועל שמו ולזכרו קראנו את שם הילד. אין אנו רשאים לפגוע בכבודו ולתת לו שם אחר. אנו עומדים על דעתנו שזהו שמו, וכך עליו להירשם בתעודת הלידה.

האחים, בעזות דקדושה, שבו אל משרדו של המזכיר, שם אמרו לו דברים ברורים בדיוק כפי שאביהם הורה אותם לאמור. להפתעתם העצומה, נעמד המזכיר על מקומו בחרדת קודש ואמר בהתרגשות רבה: נכדים אתם של הרבי הגדול 'עושה הנפלאות' מניקלשבורג?! אם כך, אין לי כל ברירה, ובוודאי ארשום את השם שבחרתם...

כראות המזכיר את תמיהת האחים, הוא אמר להם: מה לכם משתוממים?! בואו עמי אל המרתף ואראה לכם את פנקס הקהילה העתיק של העיר וינה ושם תראו סיפור מופלא על זקנכם הגדול, הרבי מניקלשבורג... בלחש הוסיף המזכיר ואמר: אמנם זה בלתי יאומן ומדובר בסיפור לא הגיוני בעליל, אך עם זאת יודע אני בוודאות שאם סיפור זה מופיע בפנקס הקהילה, מוכרח הדבר שהוא אמת לאמתה... בפנקס זה לא היו רושמים אלא דברים וודאיים לחלוטין.

נרגשים ירדו האחים אל המרתף, שם פתח לפניהם המזכיר את הפנקס העתיק והמצהיב והראה להם את הסיפור המופלא כפי שנכתב בשעתו. במשך שנים רבות, סיפרו האחים לאחיהם 'שמואל שמעלקא' את המעשה אותו ראו במו עיניהם בפנקס הקהילה בווינה, בשילוב עם פרטים נוספים שעברו במסורת המשפחה, והוא זה שסיפרו הלאה, למען יידעו דור אחרון.

שהייתה אמנם עיר מלאה חכמים וסופרים והיו בה אנשים יראים ושלמים שהעריצו את רבי שמעלקא עד מאוד ותמכו בכהונתו כרב עליהם, אולם היו מראשי הקהילה, אנשים שאינם מהוגנים, שמאסו בצדיק האמת ולא נתנו מנוח לרבם הדגול.

באחת הפעמים בהן אנשים מקהילתו הציקו לו, פתח רבי שמעלקא ואמר בכאב: רבוננו של עולם, מה חטאתי ומה פשעתי יותר משאר הרבנים היושבים על כסא רבנותם במנוחה ובשלווה?! באותו יום בו התאונן כך, לא זכה רבי שמעלקא לגילוי אליהו שהיה רגיל בו מדי יום ביומו. רבי שמעלקא התענה וביקש רחמים על כך, עד שאליהו הנביא התגלה אליו ואמר לו: דע לך בני, כי בשעה שבה אתה עומד להתפלל, אפילו מלאכים ושרפים אינם יכולים לעמוד במחיצתך. ואשר לשאלתך, דע כי גזירה היא מלפני הקב"ה ואין לך רשות להרהר אחריה, כי צדיק השם בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו.

ביום מן הימים הגיע אל רבי שמעלקא אחד מתושבי העיר והזמינו לשמש כסנדק. בן נולד לו למזל טוב, וביום השמיני מבקש הוא להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, בבית הכנסת הגדול של העיר, ורצונו שימולו את הילד על ברכי רב העיר. רבי שמעלקא נענה לכיבוד והודיע כי יתייצב ביום ובשעה שנקבעו.

הקהל כבר מילא את בית הכנסת והתינוק כבר הובא פנימה. המוהל עמד במקומו וכלי המילה בידו, אלא שהסנדק, רבי שמעלקא, טרם הגיע. חשב אבי הבן בתמימותו כי ההזמנה נשכחה מזכרונו של רב העיר ושלח במהירות את השמש להודיע לרב כי הכל מוכן ומזומן, וכי הברית מתעכבת כיון שממתנים רק לו.

השמש שב מבית הרב ואמר כי הרב מתנצל מאוד ומבקש בכל לשון שימתינו עבורו עד שעת חצות. ברירות רבות לא היו להם, ומכיוון שהשעה כבר הייתה קרובה יחסית לחצות, החליטו להמתין לרב.

משהגיעה שעת חצות והרב לא הגיע, נשלח השמש שוב להביא את הרב, אלא שהפעם רבי שמעלקא אמר לו בבהירות: דע לך כי אני מסרב לבוא לברית זו. השמש הנדהם ניסה לברר את סיבת סירובו והרב השיב לו במילים ספורות: אם אליהו הנביא מסרב להגיע לברית זו, שמע מינה שיש סיבה לכך... זהו ילד שאינו כשר.

עם כניסתם לארמון, הצביעה המלכה על פסל גדול שניצב בלובי הכניסה, ושאלה את רבי שמעלקא: מה דעתך עליו? משך רבי שמעלקא בכתפיו ואמר: מי זה? איני מכירו. השיבה המלכה ואמרה: הלוא זה הוא המלך שלי ושל העולם כולו. שתק רבי שמעלקא ולא הגיב, אולם המלכה לא הניחה לו ושאלה: מדוע אתה שותק? השיב רבי שמעלקא: מדרכי הנימוס הוא שבשעה שעומדים לפני מלך אין פותחים פה ומדברים אלא אם כן הוא נתן רשות מפורשת לכך. אדרבה, יואיל נא המלך לתת לי רשות ואדבר את כל אשר על לבי...

נוכחה המלכה בחכמתו המופלגת של רבי שמעלקא ואף נודע לה כי הוא בקי בשפת המדינה ובעל ידיעות רבות בחכמה ובמדע, והבינה כי אך עלילה טפלו עליו המלשינים. המלכה העניקה לרב כתב מלכותי בו נקבע כי רבי שמעלקא רשאי להמשיך בכהונתו וכי הוא מוסיף כבוד לעירו ולמדינה כולה.

כתב הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א בספרו 'נועם אלימלך' (ליקוטי שושנה): 'הפך ים ליבשה בנהר יעברו ברגל' (תהלים סו ו). נראה על פי דאיתא בגמרא (חולין ז.) רבי פנחס בן יאיר הוה קאזיל לפדיון שבויים פגע ביה בגינאי נהרא חלוק לי מימך כו' חלוק ליה נמי להאי כו' חלוק ליה נמי להאי כו', אמר רב יוסף כמה נפיש גברא ממשו כו', אלא כמה כו'.

ולכאורה מהיכן מוכח דנפיש גברא ממשו, ודילמא משום דלא היה צריך משה רבינו עליו השלום לקרוע הים אלא חדא זימנא.

ואך דהענין הוא דאבות סימן לבנים. והפירוש הוא כך, שכל דבר ודבר בתחילתו לפעול איזה נס הוא קשה מאד, אבל כיון שכבר נעשה פעם אחת כבר יכולים הצדיקים שיהיו אחר כך לעשות כזאת אפילו כמה פעמים, כיון שנפתח השער. והפירוש בגמרא הוא כך: 'כמה נפיש גברא', כלומר, מהיכן בא לו זה שהיה יכול לפעול דבר גדול כזה. ומפרש 'ממשה ושתין רבבן', שהם פתחו השער והיה זה יכול לפעול. 'דאלו התם חדא זימנא', פירוש, אף שלא היה התם כי אם חדא זימנא היה רבי פנחס יכול לפעול הכא תלתא זימני.

והפסוק ממילא מובן 'הפך ים ליבשה', פירוש, משה רבינו עליו השלום הפך פעם אחת ים ליבשה ופעל במעשיו הקדושים ש'בנהר יעברו ברגל' שרבי פנחס בן יאיר עבר ברגל תלתא זימני עם הטייע' וכו', ולכן מתורץ הדקדוק שפתח בלשון יחיד ומסיים בלשון רבים וגם שפתח בעבר וסיים בעתיד.

זאת משום שהגיעו בסוף החורף ובזמן הפשרת השלגים. הקרח נבקע לגושים ענקיים שזרמו בנהר בעוצמה אדירה. ללכת על הקרח בוודאי שלא היה אפשרי, וגם בעלי הסירות לא העזו לחצות את הנהר, שכן פגיעת הקרחונים הייתה קטלנית ומסוכנת. גוש קרח אם יפגע בסירה, היא תישבר מיד והנוסעים יצללו אל תוך המים הקפואים.

סירובם של בעלי הסירות להעבירם את הנהר היה מוחלט. איש מהם לא הסכים לסכן את נפשו ולמות מיתה משונה בצלילה במים העזים והקפואים. משראה רבי שמעלקא את המצב, פנה ואמר לתלמידו רבי משה לייב: הרי זו גזירת המלכות, מוכרחים אנו לעבור את הנהר גם בלי סירה.

לפתע הבחינו רבי שמעלקא ורבי משה לייב בקרחון גדול שנעצר מזרימתו בשטף הנהר ונעמד לידם. עלו הצדיקים על הקרחון והלכו עד קצהו. שם אירע להם שנית כבראשונה, וקרחון גדול נוסף נעצר לידם, והם עברו אליו. וכך הלאה. בסוף כל קרחון המתין להם קרחון נוסף, בדרכם אל החוף.

הצדיקים שראו את הנס המופלא שנעשה להם החלו לשיר 'שירת הים' בשמחה עצומה ובהתלהבות גדולה, וכך היו מדלגים מקרחון לקרחון ללא כל פגע. הזרימה בנהר כמו נעצרה, הקרחונים נעו סביבם בעדינות רבה, ורבי שמעלקא ורבי משה לייב כבר כמעט הגיעו אל יעדם.

באותה שעה שהצדיקים עשו את דרכם על גבי הקרחונים התבוננו רבים מתושבי וינה בפלא ובנס העל-טבעי המתרחש לנגד עיניהם: בנהר הסוער והגועש, על הקרחונים המסוכנים, החלקלקים והשברים, פוסעים שני אנשים שמראה פניהם כמלאכי אלוקים, והם שרים ומזמרים בקול רם.

השמועה עשתה לה כנפיים ועד מהרה גם אנשי ארמון המלוכה הסמוך לחוף הסיטו את הווילונות והביטו בעד החלונות לראות את הפלא הגדול. מכל עבר נשמעו קריאות התפעלות: הנה מלאכים מהלכים על הקרח! הנה מלאכים עושים דרכם על הנהר! עד שאפילו המלכה "מריה תרזה" שמעה את הקולות והחליטה לרדת אל פתח הארמון ולפגוש את אותם מלאכים.

רבי שמעלקא ורבי משה לייב כבר הספיקו להגיע אל החוף ולעלות אל היבשה, כשהם פוסעים בעיניים מושפלות אל הארמון הגדול הסמוך. עם כניסתם לחצר הארמון פנתה המלכה ושאלה את רבי שמעלקא: האמנם כך הוא דרך הנימוס לעמוד לפני המלכה ולהביט ארצה?! רבי שמעלקא השיב בנימוס: על האדם להתבונן תמיד מאין בא ולאן הוא הולך...

אין צורך לתאר את כעסו של אבי הבן כשהשמש חזר אל בית הכנסת ולחש באוזנו את סירובו של הרב והסיבה שנתן לכך. האיש נפגע עמוקות, אך הסתיר זאת מהציבור. הוא ביקש מהשמש לכבד אחד מבני המשפחה בסנדקאות, והברית התקיימה ללא נוכחות הרב.

באותם רגעים נשבע האיש כי ינקום ברב העיר שאמר שאליהו הנביא מסרב להגיע לברית בנו ואף הוציא עליו שם רע ופגם משפחה. האיש חבר לאנשי בליעל בעירו ויחד תכננו מזימה שתביא להדחתו של הרב. האיש היה ספק סחורות לבית המלוכה בווינה, וכתוצאה מכך היו לו קשרים הדוקים עם ראשי המלוכה שהיו השליטים על המדינה ועל מינויי הרבנות.

ישבו הללו וחברו מכתב הלשנה זדוני לבית המלוכה. במכתבם רווי השקר והשטנה נכתב כי רבי שמעלקא אינו ראוי כלל לכהן כרבה של ניקלשבורג. הוא אינו שולט בשפת המדינה והוא אינו מנהיג כראוי את בני קהילתו. רוח הבריות אינה נוחה הימנו וכולם מבקשים את סילוקו מתפקידו. כדי להעצים את מכתבם הוסיפו הללו וטפלו עלילת שקר נוראה ולפיה רבי שמעלקא עוסק במלאכת הכישוף, עבירה פלילית שעונשה בימים ההם היה מוות.

בקשריו עם אנשי בית המלוכה ובשודד שפיזר להם ביד רחבה הצליח האיש להביא לכך שמכתב זה יגיע אל ידי המלכה "מריה תרזה" בכבודה ובעצמה. אלא שבסייעתא דשמיא לא האמינה המלכה למכתב זה ואמרה כי עליה לבדוק את הדברים בעצמה ולוודא את אמיתותם.

צו מלכותי הגיע אפוא לידי רבי שמעלקא בניקלשבורג ובו נדרש להתייצב במהירות בארמון המלוכה בווינה, שם יהיה עליו לעמוד לחקירה אצל המלכה ירום הודה. ללא מורא בלבו, ביקש רבי שמעלקא מתלמידו הגדול, הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א, להתלוות אליו במסעו לווינה ולחקירה אצל המלכה.

עם הגיעם סמוך לווינה, היה עליהם לחצות את נהר ה'דונא', הוא שמו ברוסית של נהר ה'דנובה' המפורסם, ורק כך יכלו להגיע אל ארמון המלוכה שהיה סמוך ונראה לנהר.

בימים כתיקונם ניתן היה לחצות את הנהר בנקל. בחודשי החורף, כשהקרח מכסה את הנהר מצד לצד, אפשר היה לעבור על הקרח עצמו בבטחה. גם בחודשי הקיץ, כשהשמש יוקדת והקרח כבר נמס לחלוטין, ניתן היה לחצות את הנהר בסירה. אולם רבי שמעלקא ותלמידו הגיעו לנהר בימים שבהם כולם ידעו כי אי אפשר לחצותו בשום אופן.

מלון יקרון והדושים נפלאים מלוקט מדברות קדשו ותורתו של רבי דוד חי אביהצדק שליט"א

מִי־הָתָא חֲזָה־תָא

חֲזָה־תָא דְאִוְרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

אמונת צדיקים - יסוד בעבודת ה'

אותם משה רבינו לחזור לאחור לצד המצרים, וזהו דבר שאין הדעת סובלת אותו, ואף על פי כן התחזקו בני ישראל להאמין בדבריו, כמו שאמרו 'אין לנו אלא דברי בן עמרם', כלומר אף אם אין אנו יודעים במעלתו שכל דבריו נבואה, עם זאת נאמין בכל דבריו גם שהם מפי עצמו, ובכוח אמונתם זו זכו לגאולה שלמה ממצרים בקריעת ים סוף.

אמונת חכמים הכנה למתן תורה

בכוח אמונת חכמים מתחזקת שמירת התורה בקרב ישראל, כי קודם מתן תורה ביקש הקב"ה לחזק את אמונת בני ישראל במשה רבינו, וכמו שכתוב (להלן י"ט ט) 'הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם כך יאמינו לעולם', ועל ידי שיחזקו באמונתם במשה רבינו יהיה קיום התורה.

ובאמת היתה האמונה בדברי חכמים הקדמה למתן תורה, כמו שמצינו שנדחה מתן תורה ביום נוסף על פי דבריו של משה רבינו, ובכך למדנו לראות שאמונת חכמים היא תנאי והכנה לקבלת התורה, ויש כח בידי חכמים לעשות הכל כרצונם, בבחינת צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ולא זו בלבד בימיו של משה רבינו כי כוחו נמשך גם לדורות עולם אצל הצדיקים שבכל דור ודור, כי אתפשוטא דמשה בכל דרא, וכמו שנרמז בדברי חז"ל שהיו מכנים את גדול הדור וקוראים לו 'משה'.

אמונת צדיקים מביאה לאמונה בה'

ובזכות אמונה תמימה ברועי ומנהיגי ישראל אשר שתל הקב"ה בכל דור ודור, אפשר להגיע לאמונה שלמה בה' ובתורתו, וגם זה נרמז בקריעת ים סוף וירא ישראל את ה' הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויאמינו בה' ובמשה עבדו, כי אף על פי שראו ישראל את כוחו של משה רבינו ע"ה במצרים, שראו במוחש את היד הגדולה שבמצרים, עם כל זה הגיעו בקריעת ים סוף לדרגה גבוהה יותר, והדגיש הכתוב שהגיעו לדרגת בירור האמונה בה' על ידי האמונה במשה רבינו ע"ה.

את דברי הצדיק כמו שהם, ואף אם הדברים נוגדים את ההיגיון מבטל דעתו בפני דברי צדיקים, כי יודע ומאמין שדברי הצדיק הם כרצונו יתברך.

והמאמין בכל ליבו בדברי צדיקים זוכה לגאולה אמיתית, וכמו שמצינו שקודם קריעת ים סוף הוצרכו בני ישראל להתנסות במידה קדושה זו של אמונת חכמים, כשציוה

וַיֹּאמְרוּ בְּה' וּבַמֶּשֶׁה עֲבָדוּ (יד לא). בגודל מעלת אמונת חכמים הפליא לבאר בעל התפארת שלמה (בשלח ד"ה וישבו) שאמונת חכמים אין פירושה רק להאמין בדברי ה' הנמסרים לנו מפי חכמיו, כי זו אמונה בדברי ה' ולא בדברי הצדיקים, ועיקר מעלת אמונת חכמים היא כשמאמין בדברי הצדיק הנאמרים לו אף שלא אמרם בשם ה', ומקבל

מִילְתָּא דְפְלִיָּאָה

פרשת המן - בקשת הפרנסה בכל יום

הַנֵּי מְמַטִּיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעַם וּלְקַטוּ דְבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ (טז ד). הקשו חז"ל (יומא עו): שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחי, מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה. אמר להם, אמשול לכם משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שיש לו בן אחד פסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה, ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה. עמד ופסק מזונותיו בכל יום, והיה מקביל פני אביו כל יום. אף ישראל, מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים היה דואג ואומר שמא לא ירד מן למחר ונמצאו כולן מתים ברעב, נמצאו כולן מכוונים את לבם לאביהן שבשמים.

תפילה על מזונות בכל יום

וכיון שכל תכלית המן בכל יום כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים, מצוה להתפלל ולבקש בכל יום על המזונות, וגם מי שחננו ה' ומזונותיו מצויים לו בהרווחה לא ימנע עצמו מלהתפלל עליהם קודם סעודתו, ולא יסיח דעתו שכל השפע המצוי אצלו הוא מחדש ה' עמו, וכמו שמבואר בלשון הבקשה 'ונא אל תצריכנו ה' אלהינו לא לידי מתנת בשר ודם וכו' כי אם לידך המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה', שתמיד ירגיש האדם שהוא נזקק לחסדי הבורא איתו, ויהיה תמיד עומד ומבקש על כל צרכיו ולא יסתמך על עצמו במאומה.

פעמים שמצומצמים מזונותיו כדי שישא עיניו לשמים ויזכה לברכה בכל יום מחדש

ואף אם רואה האדם שאין מצוי בידו יותר מכדי צרכו לאותו זמן, ידע בעצמו שזה חסד ה' להצריך אותו לעמוד ולהתחנן לפניו בתפילה, וזה היפך קללת הנחש שמזונו מצוי לו בכל מקום ובכל זמן, ובזה מתקיים בו ברכת יצחק אבינו 'ויתן לך האלהים' (בראשית כז כח), וכמו שדרשו חז"ל (ב"ר סו ג) 'ויתן ויחזור ויתן', שלא יקבל האדם נתינה אחת המספיקה לכל ימי חייו, אלא תמיד יהיה זקוק לנתינה מיוחדת מאת הקב"ה, ובאופן זה תהיה האמונה תקועה בליבו שכל צרכיו תלויים ועומדים בחסדי ה' איתו.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

שבת - זמן שירה

הירש מליסקא ע"ה (בפירושו שערי הישר על תהלים קמו) לבאר ענין זה, ובהקדם מפרש תיבת 'הללויה' שהיא אותיות 'הללו' י"ה על פי דברי חז"ל (מדרש תהלים קיג) אין העולם כדאי להלל בכל השם אלא בחציו שנאמר (תהלים קנ ו) 'כל הנשמה תהלל יה', כי כמו שביארנו לעיל שבהנהגת העולם אם יבוא איש בזוי ויאמר הלל ושבח למלך גדול הלא יחשב לפגם בכבוד המלך, וכל שכן אנחנו קרוצי חומר איך נשבח לקדוש ברוך הוא אשר לגדולתו אין חקר. אך הביאור על פי פירוש המשנה באבות (פ"ג מ"ז) 'תן לו משלו שאתה ושלך שלו', כי אם יאמר האדם מי אנכי שאתן מתנה לבורא יתברך, טעות בידיו, שהרי בשלמא אם היינו נותנים לו מעצמינו היה נחשב לפחיתות לפניו וכל שכן מפחת ערך, אבל באמת כל מה שיש לנו הכל הוא שלו, ואם כן הכל על ידי כח אלו, ואין זה פחיתות לפניו, ולכן אמר דוד המלך ע"ה (דה"א א' כט יד) 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך', פירוש שאפילו כח הנתינה הוא מכוון, וזהו שאמר 'תן לו משלו', ואל תאמר שהוא פחיתות כבוד, 'כי אתה ושלך שלו'.

והנה הנשמה הוא חלק אלקי ממעל והגוף חלק האדם כמו שאמרו חז"ל (גדה לא), ולכן מצד הנשמה שהוא חלק אלקי בזה שפיר יכולים להלל ולשבח אותו יתברך כיון שאין השבח מעצמינו רק מחלקו, כי הנשמה מעצמותו נפח כמבואר בזוהר, ועל כן אין פחיתות לפניו יתברך על ידי שמהללין אותו. ואיתא (ראה באר מים חיים עקב) י"ה בחינת שמים, ו"ה בחינת ארץ, כענין 'שמחו השמים הוא י"ה ו'תגל הארץ הוא ו"ה, ואמרו חז"ל (סנהדרין צא): 'יקרא אל השמים מעל' זו הנשמה, 'ואל הארץ' זו הגוף, ואם כן הנשמה מן השמים מורה על שם י"ה והגוף בחינת ארץ על ו"ה, ומצד י"ה שהוא השמים בחינת הנשמה ראוי להלל אותו, מה שאין כן מצד הגוף בחינת ארץ אינו ראוי להלל בחינת ו"ה, וזהו שאמרו אין העולם כדאי להלל בכל השם דהיינו עם ו"ה שהוא מצד הגוף, כי זה פחיתות לפניו, אלא בחציו שנאמר 'כל הנשמה תהלל י"ה' היינו מצד הנשמה שמורה על שם י"ה.

הגשמיים האלו בלבד אנחנו דומים לגויים ואין בידינו לעשות בהם נחת רוח לקדוש ברוך הוא כשנשבח אותו בהם. ואילו אחר כך בסיפא כשאנו אומרים 'על כן אברים שפלגת בנו', תיכף ומיד מזכירים ומדגישים 'ורוח ונשמה שנפחת באפינו' שהם חלק אלקי ממעל, וביחד עם ה'לשון אשר שמת בפינו, הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו את שמך מלכנו תמיד, שכן אם יש נשמה אפשר לשבח לקדוש ברוך הוא, שהרי בכוחם של הנשמה והרוח שהם חלק אלקי ממעל לברך שמו יתברך הרבה יותר מעינים המאירות כשמש וירח וכל שאר האברים הגשמיים, וכמו שמתחילים התפלה היקרה 'נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלקינו ורוח כל בשר תפאר ותרום זכרך מלכנו תמיד'.

טעם לאמירת תפלת נשמת בשבת קודש

בכח הנשמה להודות ולהלל תמיד לקדוש ברוך הוא, כמפורש בפסוק (תהלים קנ ו) 'כל הנשמה תהלל יה', שהרי בזה שונה היא יצירת האדם משאר בעלי חיים כמו שכתוב (בראשית ב ז) 'ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה' ותרגם אונקלוס 'והות באדם לרוח ממללא', כי נמשך ממנה כח הדיבור להלל ולשבח לבורא יתברך כמו שהרחיב בזה **בדרשות מהרימ"ט** (תזריע דרוש א), והוא תכלית בריאת האדם ויתרונו על כל הבריאה כי שיח וכי שייג לו להלל ולשבח לבורא יתברך ולעסוק בפיו בתורה הקדושה. ועל פי דבריו הוסיף **בשפה אחת להחיד"א** (ד"ה נשמת) נופך מדיליה, שלכך בשבת כשמקבל איש ישראל נשמה יתירה אזי הוא מודה ומהלל להשם יתברך יותר ומאריך בפסוקי דזמרה עד שמגיע לתפלה היקרה 'נשמת כל חי', שהנשמה הקדושה ת'ברך א'ת ש'מך ראשי תיבות עם הכולל בגימטריא שב"ת, ורוח כל בשר תפאר ותרום זכרך מלכנו תמיד וכו', כי לא נתן לנו הבורא נשמה ורוח כי אם לברך בשמו.

רק בכח הנשמה שהיא חלק אלקי ממעל ניתן להלל ולשבח

דברים נפלאים כתב הרה"ק ר' צבי

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' (טו א).

בגמרא (סנהדרין צא): דקדקו: 'שר' לא נאמר, אלא 'שיר', מכאן לתחיית המתים מן התורה. ביאר **השפת אמת ע"ה** (תרנ"ב ד"ה בפסוק אז) כי השירה והשמחה שבעולם הזה אינם בשלימות, ורק כאשר נמצאים בזמנים שמעל הטבע, כמו קריעת ים סוף ושבת, יכולים לשיר ולשמוח לפניו יתברך בשלימות. ולכך נלמד מכאן תחיית המתים, מאחר שישראל אמרו שירה לפני ה' מוכח שנתעורר בהם אותו הכוח מעין לעתיד בתחיית המתים.

האם ניתן לשבח את הקב"ה

בהקדמה זו נוכל להבין מה בתפילה הקדושה והנשגבה שזוכים אנו להגיד בכל שבת - 'נשמת כל חי'. בתחילה אומרים 'ואילו פינו מלא שירה כים, ולשונו רינה כהמון גליו, ושפתותינו שבח כמרחבי רגיע, ועינינו מאירות כשמש וכירח, וידינו פרושות כנשרי שמים, ורגלינו קלות כאילות, אין אנחנו מספיקין להודות לך ה' אלקינו, ולברך את שמך מלכנו על אחת מאלף אלפי אלפים ורוב רבי רבבות פעמים, הטובות נסים ונפלאות שעשית עמנו ועם אבותינו, מוכח מזה שהשבחים שלנו אינם מספיקים לשבח את הקדוש ברוך הוא, כיון שכל שבח ימעיט מערכו של הקדוש ברוך הוא, ואילו בהמשך אנו סותרים את עצמינו כשאומרים 'על כן אברים שפלגת בנו, ורוח ונשמה שנפחת באפינו, ולשון אשר שמת בפינו, הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו את שמך מלכנו תמיד, משמע מזה שהשבחים שלנו כן יספיקו לשבח לקדוש ברוך הוא. אולם בעזרת השם יתברך נראה לתרץ בפשיטות, כשנדייק בהבדל בין הרישא לסיפא, שכן ברישא אנו מזכירים כל האברים הגשמיים שיש בגופינו כמו הפה, הלשון, השפתיים, העינים, הידים והרגלים, שבגופם של הגויים גם נמצאים כל האברים הללו בלי הנשמה שהיא חלק אלקי ממעל, ובאמת אין כל ערך אצל הקדוש ברוך הוא במצוות שהגוי עושה, שהלא אינו עושה נחת רוח לה' יתברך בשום פעולה שעושה ואין לו לא מצוות עשה ולא מצוות לא תעשה, ובאברים

בכח ההכנה זוכה לסיוע מן השמים

השפעת השבת לאחריה כפי ההכנה מקודם

ובדרך זו אמר מרן **הבעל שם טוב הקדוש ע"ה**, הרמז בפסוק (שמות לד כא) 'בחריש ובקציר תשבוחות', 'חרש' ראשי תיבות חמישי רביעי שישי. דהיינו שהחרישה היא ההכנה מקודם, והקצירה היא קבלת הפירות מעבודתו בשדה, וזהו לרמז שקודם השבת נצרך להתייגע בג' ימים אלו בבחינת החרישה שהיא ההכנה קודם בוא הקדושה, וכפי היגיעה בהם כך זוכים למתנת השבת ולקצור פירותיה בג' ימים שלאחריה.

כפי ההכנה מקודם נשאת הקדושה לאחר זמן

ועל פי זה נראה לבאר גם כפל הכתוב (ויקרא יא מד) 'והתקדשתם והייתם קדושים', 'והתקדשתם' מורה על הכנת האדם קודם המצוה בהתקדשות יתירה, ועל ידי כן זוכה ל'והייתם קדושים' שגם לאחר קיום המצוה תשאר בו הקדושה בקביעות, כעין מה שדרשו חז"ל (יומא טז). 'והתקדשתם והייתם קדושים', אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, בעולם הזה מקדשין אותו לעולם הבא. שעל ידי הכנתו לקדש עצמו מלמטה אפילו הכנה מועטת זוכה לקדושה מרובה מלמעלה ובעולם הבא.

בזכות ההכנה נשאת הברכה בקביעות

ועל ידי ההכנה זוכה להמשיך הברכה לאחריה, שתשאר עמו הקדושה בקביעות, וזהו שמצינו בגמרא (ברכות לב:) שהיו חסידים הראשונים שוהים שעה אחת קודם התפילה ושעה אחת לאחריה, כי על ידי השהות וההכנה מקודם התפילה היתה התפילה משאירה רושם הקדושה גם בשעה שלאחריה, ומכח תפילה אחת היתה נמשכת הקדושה עד לתפילה הבאה, ותפילה אחת מוסיפה קדושה על חברתה, ונמצא כל היום שמור בקדושה.

הכנה לשבת

בשל כך הזקיקה תורה הכנה קודם השבת, כמו שאמרו (ע"ז ג.) מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, וכן אמרו (שבת קיז:) לעולם ישכים אדם להוצאת שבת שנאמר **והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו**. ונודע שג' ימים קודם השבת הם הכנה לשבת, כדאיתא (פרע"ח שער השבת פ"א) שביום ד' יכוין לקבל תוספת נפש של שבת הבאה, וביום ה' יכוין לקבל תוספת רוח, וביום ו' יכוין לקבל תוספת הנשמה. וכן לאחר השבת נשאת תוספת הנשמה עד יום א', ותוספת הרוח נשאת עד יום ב', ותוספת הנפש נשאת עד יום ג'.

וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יָבִיאוּ (טז ה')

עיקר התחלת כל דבר הוא להכין עצמו כדי לזכות לקדושה היורדת מן השמים, כמו שפירש **בפנים יפות** (צו) שהתורה נמשלה לאש ככתוב (ירמיה כג כט) 'הלא כה דברי כאש', וכמו שבעבודת הקרבנות הייתה המצוה להקדים תחילה אש מן ההדיוט כדי שתדל עליה אש מן השמים, כך גם בעבודת האדם כפי מה שמעורר עצמו מלמטה כך זוכה לתוספת התעוררות משמים, וכמו שאמרו (שהש"ר ה ב ב) פתחו לי פתח כחודה של מחט וכו', וכיון שאדם פותח ומביא אש מן ההדיוט, מסייעים אותו באש של מעלה - אש אוכלה אש.

ענין ההכנה לכל דבר שבקדושה

כל דבר שבקדושה צריך להקדים לפניו הכנה ויגיעה, בבחינת 'דע את אלהי אביך ועבדהו' (דה"א א' כח ט), להיות עבודת ה' מתוך ידיעה, ולא לקיים המצוות בדרך רגילות כמצוות אנשים מלומדה, וזהו שנרמזו בלשון הכתוב (דברים ד כט) 'ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך', והוא ענין הדרישה האמור כאן, שיהיה האדם דורש ומבקש ומשתוקק להכין עצמו להיות ראוי לעבודת ה', ועל ידי זה יזכה שיהיה ה' מצוי לו בכל זמן שיבקש קרבתו, כי תהיה הדרישה שלמה בכל לב ונפש.

דרגות בעומק האמונה

להישאר במנוחת הנפש, ורק אם עלה בידו להשריש את האמונה בכל איברי גופו אזי אין פחד ומורא שולטים בו והוא שליו ובטוח.

שלמות האמונה בקריעת ים סוף

ובזה מובן מה שנאמר עתה בעת קריעת הים 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו'. כי תחילה הייתה האמונה קבועה במוח אבל לא פשטה במעשיהם, וכמו שאמר משה רבינו 'והן לא יאמינו', כי אין אמונתם חזקה כדי לשלוט בכל גופם, ועל זה השיב לו הקב"ה שבניו מאמינים בני מאמינים, ומעט מעט עלתה בידם להמשיך את האמונה גם בלב ובשאר איבריהם, עד שבקריעת ים סוף התפשטה האמונה בקרבם בשלמות ומסרו נפשם להיכנס לים סוף בלי מורא, ועל זה נאמר 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו' באמונה שלמה שאין למעלה ממנה.

אמונת המוח, למעלה ממנה היא אמונת הלב, דהיינו להמשיך את האמונה מידיעתה במוח להרגיש אותה בתוככי הלב שיהיו כל הרגשותיו מלאים באמונה בה', כי המרחק בין המוח והלב הוא כמו המרחק בין השמים והארץ. ואחר שזוכה להמשיך את האמונה בעומק ליבו אזי יוסיף עוד להשפיע את האמונה גם לכל האיברים, שתהיה אמונת ה' חדורה בכל אברי הגוף, לקיים את הכתוב (תהלים לה י) 'כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך', שירגישו כל איבריו שאין עוד מלבדו, כי ידיעת המוח והלב אין בהם די כמו שרואים לפעמים כשמתרגש על האדם דבר מטיל אימה ואין אמונתו עומדת

ויושע ה' ביום ההוא וגו' וירא ישראל את מצרים וגו' וירא ישראל את היד הגדולה וגו' ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו (יד ל-לא). יש להבין ולהעמיק בכוונת כתוב זה. וכי אך עתה באו לאמונה, הלא כבר בהיותם במצרים נאמר (לעיל ד לא) 'ויאמן העם'. וכן דרשו רבותינו ז"ל במכילתא (בשלח מס' דויה ו) שלא נגאלו ישראל ממצרים אלא בשכר האמונה שנאמר 'ויאמן העם'. אם כן מה בא הכתוב ללמדנו שלאחר ש'ויושע ה' ביום ההוא' וגו' שראו ישראל את מצרים טובעים, וראו את היד הגדולה, אז הגיעו בני ישראל לאמונה בה' ובמשה עבדו, שנשמע מזה שעד עתה לא הגיעו לכך.

אמונת המוח והלב והאיברים

אולם כך יש לומר בביאורם של דברים, כי בעומק השגת האמונה נמצאים כמה מיני מדרגות, האמונה הראשונה היא

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראלים

בני יששכר
 שארית ישראל
 תפארת שלמה
 יסוד העבודה
 מגן אברהם
 דברי יחזקאל
 פרי צדיק
 צדקת הצדיק
 חסד לאברהם

באר מים חיים
 יושר דברי אמת
 מנחם ציון
 אוהב ישראל
 מאור ושמש
 זרע קודש
 בת עין
 אור לשמים

אוצר בעל שם טוב
 תולדות יעקב יוסף
 נועם אלימלך
 מנורת זהב החדש
 מאור עינים
 אור המאיר
 עבודת ישראל
 קדושת לוי
 חיים וחסד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליזון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com